

***Sprawozdanie Zarządu
z działalności
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za okres 6 miesięcy
zakończony dnia 30 czerwca 2017 roku***

Warszawa, 19 września 2017 roku.

SPIS TREŚCI

I.	CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI BANKU I GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU BPS S.A.	3
1.1.	Struktura Grupy Kapitałowej – spółki podlegające konsolidacji	4
1.2.	Zmiany w Grupie Kapitałowej	5
II.	PODSUMOWANIE I PÓŁROCZA 2017 ROKU	6
2.1.	Wybrane dane i wskaźniki finansowe Banku BPS S.A.	6
2.2.	Istotne wydarzenia w I półroczu 2017 r.	7
III.	ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI	8
3.1.	Otoczenie makroekonomiczne	8
3.2.	Rynki finansowe	10
3.3.	Sytuacja sektora bankowego	11
3.4.	Czynniki, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe Banku BPS S.A. w II półroczu 2017 r.	12
IV.	WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI	12
V.	RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY	15
VI.	DZIAŁALNOŚĆ BANKU BPS S.A. W SIECI SPRZEDAŻY	18
VII.	WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI ZEWNĘTRZNYMI	20
VIII.	WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZALEŻNYMI BANKU	21
IX.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU	23
9.1.	Ryzyko kredytowe	23
9.2.	Ryzyko finansowe	24
9.3.	Ryzyko operacyjne	27
X.	SYTUACJA FINANSOWA BANKU	28
10.1.	Aktywa Banku	28
10.2.	Pasywa Banku	29
10.3.	Rachunek zysków i strat	30
10.4.	Adekwatność kapitałowa	35
XI.	ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE	36
11.1.	Dane identyfikacyjne Banku	36
11.2.	Akcjonariat	36
11.3.	Władze Banku	39
11.4.	Zasady Ładu Korporacyjnego	41
11.5.	Pozostałe informacje	42
XII.	PERSPEKTYWY ROZWOJU I PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ	42
XIII.	OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU BPS S.A.	43

I. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI BANKU I GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU BPS S.A.

Bank BPS S.A.

Bank BPS S.A. z siedzibą Centrali w Warszawie, działa na polskim rynku od 1992 roku - początkowo jako Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. z siedzibą we Wrocławiu. Pod obecną nazwą funkcjonuje od 27 marca 2002 r., tj. od momentu przyłączenia sześciu innych banków regionalnych (Banku Unii Gospodarczej S.A., Lubelskiego Banku Regionalnego S.A., Małopolskiego Banku Regionalnego S.A., Rzeszowskiego Banku Regionalnego S.A., Warmińsko-Mazurskiego Banku Regionalnego S.A. oraz później Dolnośląskiego Banku Regionalnego S.A.).

Bank BPS S.A. na koniec czerwca 2017 r. zrzeszał 352 banki spółdzielcze tworząc Zrzeszenie, obejmujące ok. 63 % wszystkich banków spółdzielczych działających w Polsce. Cechą wyróżniającą Bank na tle rynku jest specyficzny charakter prowadzonej działalności bankowej, która opiera się na dwóch filarach: działalności zrzeszeniowej i wspierającej ją bankowości komercyjnej.

Pełniąc funkcję zrzeszeniową, Bank świadczy szeroki zakres usług dla banków spółdzielczych i równocześnie jest ich partnerem biznesowym. Wspiera banki w realizacji zadań statutowych, doskonaleniu działalności bankowej i rozwoju potencjału biznesowego oraz broni ich interesów ekonomicznych i prawnych. Zapewnia ponadto stabilność i płynność płatniczą banków, podnosi ich wiarygodność finansową, efektywnie wykorzystuje nadwyżki środków finansowych oraz wspiera i uzupełnia ofertę handlową Zrzeszenia.

Natomiast w ramach funkcji komercyjnej Bank, poprzez sieć liczącą 39 placówek sprzedażowych, oferuje konkurencyjne produkty finansowe dla klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów indywidualnych. Specjalizuje się w obsłudze samorządów, rolnictwa, jak również przemysłu rolno-spożywczego. Jest jednym z nielicznych banków komercyjnych, który oparty jest wyłącznie na polskim kapitale, a jego większościowym właścicielem i strategicznym partnerem biznesowym są banki spółdzielcze.

Grupa Kapitałowa Banku BPS S.A.

Bank BPS S.A. ze swoimi spółkami zależnymi tworzy Grupę Kapitałową Banku BPS S.A., funkcjonującą od 2008 r. W początkowym okresie działalności, spółki zależne oferowały jedynie usługi maklerskie, związane z obsługą wierzycieli trudnych oraz kart płatniczych i bankomatów. W kolejnych latach, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom klientów, Grupa Kapitałowa zwiększała zakres produktów i usług, proponowanych przez powoływane w tym celu nowe podmioty.

Na koniec czerwca 2017 r. w skład Grupy Kapitałowej oprócz Banku BPS S.A. wchodziły podmioty świadczące specjalistyczne usługi m.in. w zakresie działalności maklerskiej, leasingowej, faktoringowej, inwestycyjnej, administracji nieruchomościami, IT, jak również zarządzania wierzycielnościami.

Grupa Kapitałowa prowadzi operacje zarówno w polskich złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie krajowym.

1.1. Struktura Grupy Kapitałowej – spółki podlegające konsolidacji

Grupę jednostek objętych sprawozdaniem skonsolidowanym, według stanu na dzień 30 czerwca 2017 r., stanowiły Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz niżej wymienione podmioty:

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
Dom Maklerski Banku BPS S.A.	100,00%
Centrum Finansowe Banku BPS S.A.	84,24%
BPS Doradztwo S.A. (dawniej Dom Inwestycyjny Libero S.A.)	100,00%
BPS Leasing S.A.	100,00%
BPS Faktor S.A.	76,00%
IT BPS Sp. z o.o.	100,00%
BS Leasing S.A. w likwidacji	100,00%
BPS Nieruchomości Sp. z o.o.	100,00%
BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.	100,00%
BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	100,00%
Veni S.A.	100,00%
ABC Finanse S.A.	100,00%
Uzdrowisko Iwonicz S.A.	100,00%
Zakład Lecznicy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A.	89,94%
Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A.	100,00%
Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A.	100,00%
QRS Finanse S.A.	100,00%
Con-Finance Sp. z o.o.	100,00%
FW Południe Sp. z o.o.	98,62%
BPS Inwestycje 1 Sp. z o.o.	71,77%
Solar City Szczecin Sp. z o.o.	81,76%
UP Nieruchomości S.A.	100,00%

Na dzień 30 czerwca 2017 r. Grupa Kapitałowa posiadała certyfikaty inwestycyjne następujących Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych:

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
BPS 1 NS FIZ	100,00%
BPS 3 NS FIZ	46,72%
BPS 4 NS FIZ	50,94%
Quantum 2 FIZ AN	100,00%
Uzdrowiska Polskie FIZ AN	100,00%
Contango FIZ	97,52%
Contango 2 FIZ	100,00%

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
Zielony FIZ AN	98,62%
Feniks FIZ AN	81,76%
BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN	71,77%

Według stanu na 30.06.2017 r. wszystkie wyżej wymienione podmioty Grupy Kapitałowej oraz certyfikaty inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych konsolidowane były metodą pełną.

Dodatkowo, na dzień 30 czerwca 2017 r. Grupa Kapitałowa posiadała certyfikaty podmiotu BPS Wierzytelności NS FIZ, które w śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie były objęte konsolidacją.

1.2. Zmiany w Grupie Kapitałowej

W I półroczu 2017 r. zmienił się udział Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A w głosach w przypadku:

- 1) BPS Inwestycje 1 Sp. z o.o. – wzrost udziału o 3,43 pp. (objęcie nowej emisji certyfikatów Funduszu Inwestycyjnego, w portfelu którego znajdują się udziały Spółki przez podmiot z Grupy Kapitałowej);
- 2) Uzdrowisko Iwonicz S.A. – wzrost udziału o 0,51 pp. (nabycie akcji w ramach przymusowego wykupu akcjonariuszy mniejszościowych);
- 3) Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A. – wzrost udziału o 0,31 pp. (nabycie akcji w ramach przymusowego wykupu akcjonariuszy mniejszościowych);
- 4) Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A. – wzrost udziału o 0,22 pp. (nabycie akcji w ramach przymusowego wykupu akcjonariuszy mniejszościowych);
- 5) BPS 3 NS FIZ – zmniejszenie udziału o 0,16 pp. (wykup certyfikatów przez Grupę Kapitałową oraz podmioty spoza Grupy);
- 6) Contango FIZ – wzrost udziału o 10,10 pp. (wykup certyfikatów przez podmioty spoza Grupy Kapitałowej);
- 7) BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN – wzrost udziału o 3,43 pp. (objęcie nowej emisji certyfikatów przez Grupę Kapitałową oraz wykup certyfikatów przez Grupę Kapitałową oraz podmioty spoza Grupy).

Dodatkowo, na dzień 30.06.2017 r. Grupa Kapitałowa Banku BPS S.A.:

- 1) utraciła kontrolę w BPS Inwestycje 2 Sp. z o.o. w likwidacji – na skutek likwidacji podmiotu;
- 2) objęła kontrolą BPS Wierzytelności NS FIZ – w efekcie objęcia 100 % certyfikatów podmiotu.

Ponadto:

- 1) w marcu 2017 r. podjęta została Uchwała w sprawie likwidacji Spółki BS Leasing S.A.;
- 2) w maju 2017 r. zarejestrowane zostało w KRS podwyższenie kapitału (o 2,0 mln zł) w BPS Nieruchomości Sp. z o.o.;
- 3) w maju 2017 r. Veni S.A. przeprowadziła emisję akcji własnych o wartości 9 mln zł, które objęte zostały przez Bank BPS S.A. Na dzień 30.06.2017 r. podwyższenie kapitału Spółki nie zostało zarejestrowane w KRS.

II. PODSUMOWANIE I PÓŁROCZA 2017 ROKU

2.1. Wybrane dane i wskaźniki finansowe Banku BPS S.A

Wyniki finansowe wygenerowane w I półroczu 2017 r., jak również uzyskane podstawowe wskaźniki efektywnościowe ukształtowały się na poziomie niższym niż w analogicznym okresie ubiegłego roku, przede wszystkim z uwagi na zdarzenie o charakterze jednorazowym wykazane w czerwcu 2016 r. Bank, w związku z przejęciem Visa Europe przez Visa Inc., jako jeden z beneficjentów transakcji otrzymał ekwiwalent finansowy wynikający z posiadanego udziału w Visa Europe, w wysokości ok. 131 mln zł.

Tabela 1. Podstawowe dane finansowe Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	30.06.2016	31.12.2016	30.06.2017
Wybrane dane bilansowe			
Suma bilansowa	17 989 545	20 038 447	22 326 334
Zobowiązania wobec banków	13 555 266	15 702 585	16 696 749
Zobowiązania wobec klientów niebankowych	2 354 138	2 602 320	2 609 695
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 223 211	919 803	1 119 839
Kapitał własny	713 337	678 694	766 598
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 410 955	8 076 501	8 071 876
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i utr. do terminu zapadalności	7 981 418	8 553 749	10 524 257
Adekwatność kapitałowa			
Fundusze własne	895 402	908 466	1 006 555
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	8 536 094	8 504 836	8 560 839
Współczynnik kapitału Tier I	6,2%	6,5%	8,0%
Łączny współczynnik kapitałowy	10,5%	10,7%	11,8%
Wybrane elementy rachunku wyników			
Wynik na działalności podstawowej	281 015	426 739	159 917
Ogólne koszty administracyjne	115 763	230 258	115 319
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-48 846	-155 316	-35 738
Wynik finansowy brutto	120 594	29 095	11 982
Wynik finansowy netto	94 377	22 093	8 806
Wybrane wskaźniki			
ROA netto	1,06%	0,12%	0,08%
ROE netto	28,01%	3,35%	2,46%
Wskaźnik C/I	40,59%	55,53%	70,73%
Udział kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w portfelu kredytowym ogółem	27,9%	22,0%	22,1%
Koszt ryzyka	1,38%	2,08%	1,94%
Zatrudnienie i sieć			
Liczba zatrudnionych	1 074	1 041	1 039
Liczba placówek	43	40	39
Zrzeszenie BPS			
Liczba zrzeszonych banków spółdzielczych	356	355	352
Liczba zrzeszonych BS należących do Systemu Ochrony Zrzeszenia	259	278	286

W I półroczu 2017 roku dochód Banku, obliczony jako suma wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu prowizji i opłat, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na aktywach i zobowiązaniach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wyniku z pozycji wymiany, wyniku na działalności inwestycyjnej oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto, wyniósł 163 039 tys. zł, natomiast w I półroczu 2016 roku 285 203 tys. zł. Dochód ten pochodził w całości z działalności prowadzonej na terenie Polski.

Zysk brutto Banku BPS S.A. po I półroczu 2017 r. wyniósł 12,0 mln zł, natomiast netto 8,8 mln zł. Wyniki te były niższe niż przed rokiem odpowiednio o 108,6 mln zł i o 85,6 mln zł. Bez uwzględnienia przychodu otrzymanego z Visa Inc. wynik finansowy brutto był korzystniejszy od uzyskanego w roku poprzednim o 22,7 mln zł.

Efektywność mierzona wskaźnikami ROA¹ i ROE² netto ukształtowała się na poziomie 0,08 % i 2,46 % i w ciągu I półrocza br. obniżyła się o 0,04 pp. i o 0,89 pp. Wskaźnik C/I wyniósł 70,73 % i w porównaniu do stanu na koniec 2016 r. zwiększył się o 15,2 pp.

2.2. Istotne wydarzenia w I półroczu 2017 r.

W I kwartale br. nastąpiło zaliczenie do kapitału podstawowego Tier I środków pochodzących z przeprowadzonych w listopadzie 2016 r. emisji akcji własnych serii W i Z o wartości 44,7 mln zł. Rejestracja w KRS wyemitowanych serii nastąpiła w dniu 10.01.2017 r. i na koniec stycznia 2017 r. Bank uzyskał zezwolenie KNF na zaklasyfikowanie powyższych instrumentów do funduszy własnych. W bieżącym roku, w celu utrzymania poziomu adekwatności kapitałowej, zapewniającej bezpieczeństwo oraz kompleksową obsługę zrzeszonych banków spółdzielczych, działania w zakresie wzmocnienia kapitałowego będą kontynuowane. Równolegle, Bank będzie optymalizował wymogi kapitałowe alokowane na ryzyka bankowe, w tym przede wszystkim na ryzyko kredytowe.

W I półroczu 2017 r. nastąpiły zmiany w strukturze organizacyjnej Banku. Uchwałą Zarządu Banku z dnia 14 lutego 2017 r., powołany został Departament Relacji Zrzeszeniowych i Korporacyjnych w organizacji (DRZ), poprzez połączenie Departamentu Bankowości Spółdzielczej z Wydziałem Prezydyjnym Departamentu Organizacyjno-Prawnego i Kadr. Powołanie DRZ wpłynęło na zoptymalizowanie zatrudnienia w połączonych komórkach organizacyjnych oraz spłaszczenie struktury zarządczej. Dodatkowym argumentem przemawiającym za racjonalnością projektu jest m.in. wypełnienie wymogów zapowiadanej Rekomendacji Z KNF, dotyczących usprawnienia relacji z akcjonariuszami i klientami Banku, poprzez poprawę komunikacji zewnętrznej, w szczególności ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi. Ponadto, skupienie zadań o podobnym charakterze w jednej komórce organizacyjnej Banku (m.in. relacje inwestorskie, relacje zrzeszeniowe, obsługa organów Banku i Zrzeszenia) wpłynęło na ujednoczenie i uspojnienie stosowanych zasad przekazywania informacji, co ma zasadnicze znaczenie dla wizerunku Banku.

Dodatkowo, z uwagi na konieczność wzmocnienia i usprawnienia nadzoru sprawowanego przez Bank nad spółkami zależnymi oraz realizacji licznych zadań związanych z nadzorem właścicielskim, Zarząd Banku w dniu 10 maja 2017 r. dokonał zmiany organizacyjnej, polegającej na powołaniu Biura Nadzoru Właścicielskiego w organizacji (BNW) poprzez wydzielenie Wydziału Nadzoru Właścicielskiego z Departamentu Organizacyjno-

¹ stopa zwrotu z aktywów (ROA), obliczona jako stosunek annualizowanego zysku netto wygenerowanego w I półroczu 2017 r. do aktywów razem wyrażonych jako średnia ze stanów bilansowych na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 30 czerwca 2017 roku

² stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE) obliczona jako stosunek annualizowanego zysku netto wygenerowanego w I półroczu 2017 r. do kapitału własnego wyrażonego jako średnia ze stanów bilansowych na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 30 czerwca 2017 roku

Prawnego i Kadr. Zadania dotychczasowego Wydziału zostały kompleksowo przypisane do realizacji przez nową komórkę organizacyjną. Ostateczne powołanie DRZ i BNW nastąpi po zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą znowelizowanego Regulaminu Organizacyjnego Banku oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Zrzeszenia w zakresie schematu struktury organizacyjnej Banku. Przewiduje się, iż zakończenie procesu zmiany Regulaminu Organizacyjnego Banku nastąpi do końca 2017 roku.

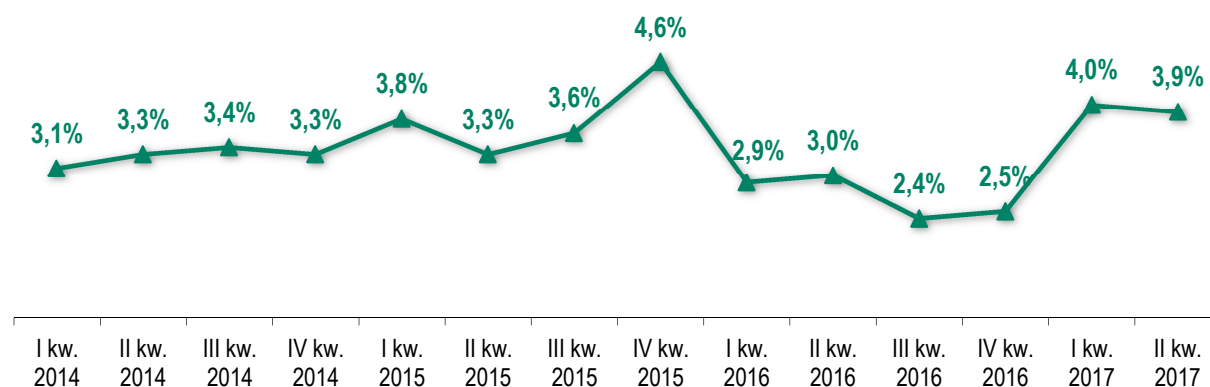
III. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI

3.1. Otoczenie makroekonomiczne

Wzrost gospodarczy

W pierwszym półroczu 2017 r. koniunktura gospodarcza w Polsce w porównaniu z tendencjami obserwowanymi przed rokiem uległa wyraźnej poprawie. Według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, Produkt Krajowy Brutto w pierwszej połowie 2017 r. wzrósł w ujęciu realnym o 4,0 % r/r, wobec 3,0 % r/r w analogicznym okresie roku poprzedniego. Przyspieszenie gospodarki było m.in. rezultatem szybkiego wzrostu konsumpcji prywatnej, który był efektem zarówno stymulującego działania rządowego programu „Rodzina 500 plus”, jak i poprawy sytuacji na rynku pracy.

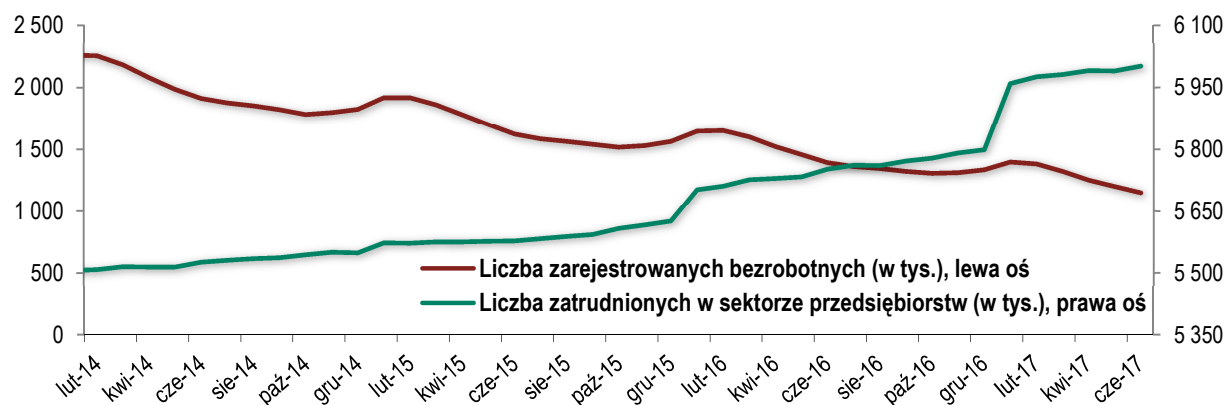
Wykres 1. Cykl koniunkturalny w Polsce (zmiana % PKB, r/r)

Sytuacja na rynku pracy

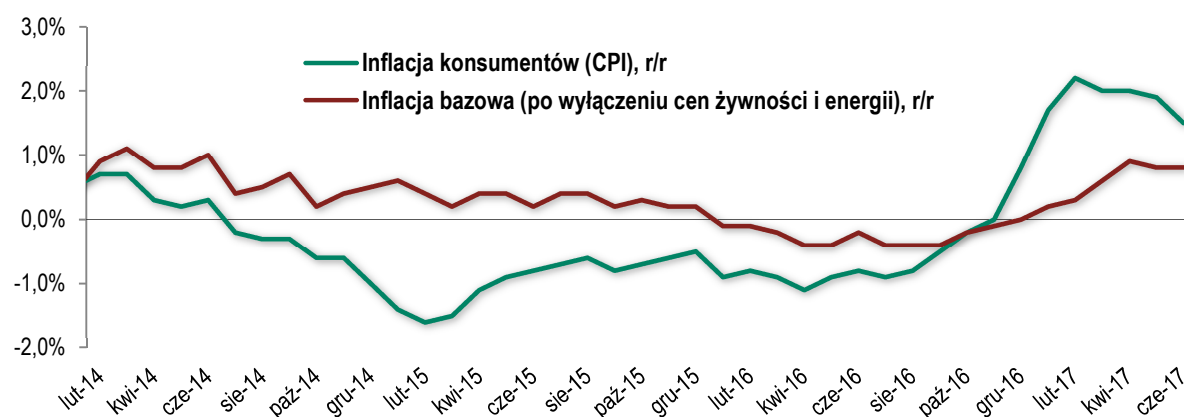
Zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w I półroczu 2017 r. wzrosło o 4,3 % r/r, wobec 2,9 % przed rokiem. Równocześnie nastąpiło istotne ograniczenie stopy bezrobocia rejestrowanego, która na koniec czerwca 2017 r. wyniosła 7,1 %, wobec 8,7 % w czerwcu 2016 r. Zwiększony popyt na pracę przełożył się również na wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. Średnie wynagrodzenie w pierwszej połowie 2017 r. wzrosło nominalnie o 5,0 % r/r, tj. o 1,0 pp. więcej niż przed rokiem. Jednakże, po uwzględnieniu wskaźnika inflacji, realny wzrost wynagrodzeń wyniósł 3,1 % r/r, tj. był niższy niż w pierwszej połowie 2016 r. (4,9 % r/r).

Wykres 2. Liczba bezrobotnych i zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (w tys. osób)

Inflacja

W pierwszym półroczu 2017 r. wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtował się w granicach dopuszczalnych odchyłeń od celu banku centralnego (2,5 % w ujęciu rocznym, plus/minus 1 pp.). Średni wzrost cen konsumenckich w pierwszej połowie roku wyniósł 1,9 % r/r, wobec spadku o 0,9 % w roku poprzednim. Czynnikiem wpływającym na wzrost cen konsumpcyjnych w pierwszej połowie 2017 r. był wyraźny wzrost cen paliw w Polsce (o 12,8 % w ujęciu rocznym, wobec spadku o 10,9 % przed rokiem). Kluczowe znaczenie dla wzrostu cen paliw i w konsekwencji inflacji w Polsce miały osiągnięte pod koniec 2016 r. porozumienia głównych producentów ropy o ograniczeniu limitów dziennego wydobycia surowca. Wpływ porozumień na ceny ropy na światowych rynkach był najsilniejszy w pierwszych dwóch miesiącach jego obowiązywania (w lutym inflacja wzrosła do 2,2 % r/r, co było najwyższym poziomem w okresie sześciu pierwszych miesięcy 2017 r.). Od marca br., wraz ze stabilizacją cen ropy na światowych rynkach, dynamika inflacji stopniowo słabła, osiągając w czerwcu br. 1,5 % r/r, tj. najniższy poziom w pierwszym półroczu 2017 r.

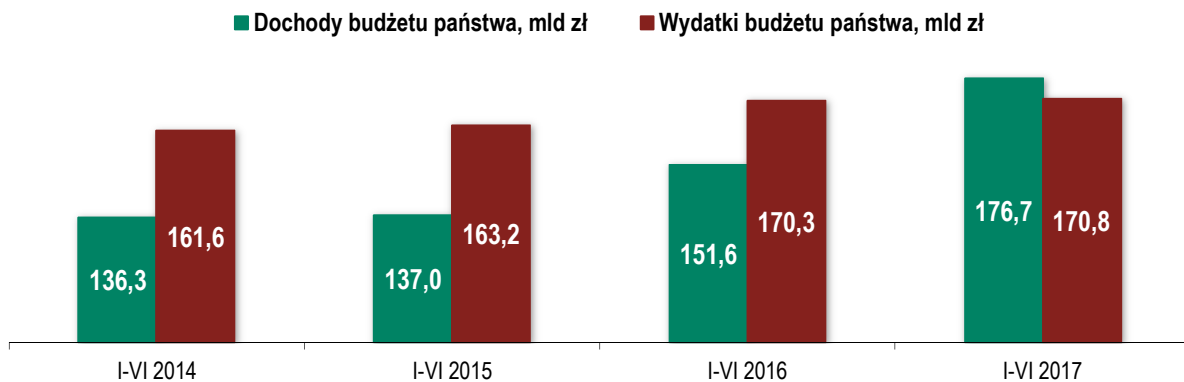
Wykres 3. Inflacja CPI i inflacja bazowa (r/r)

Finanse publiczne (budżet państwa)

W pierwszym półroczu 2017 r. dochody budżetu państwa zostały oszacowane przez resort finansów na poziomie 176,7 mld zł, tj. o 25,1 mld zł wyższym niż przed rokiem, natomiast wydatki wyniosły 170,8 mld zł, tj. wzrosły w porównaniu do poprzedniego roku o 0,5 mld zł. Większy wzrost dochodów niż wydatków w ujęciu rocznym pozwolił na wypracowanie nadwyżki budżetowej w wysokości 5,9 mld zł, wobec 18,7 mld zł deficytu po sześciu

miesiącach 2016 r. Wzrost dochodów ogółem w porównaniu ze stanem sprzed roku wynikał głównie ze wzrostu dochodów podatkowych (o 23,4 mld zł r/r, w tym VAT o 17,6 mld zł), które zrekompensowały brak w tegorocznym budżecie wpływów z aukcji LTE (dochody z tego tytułu zasiliły budżet w okresie I-VI 2016 r. w wysokości 7,1 mld zł). Z kolei niski poziom wydatków po sześciu miesiącach br. to m.in. zasługa niższych wydatków na obsługę długu (o 2,1 mld zł), a także niższych niż przed rokiem (o 4,2 mld zł) dotacji z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wykres 4. Dochody i wydatki budżetu państwa (w mld zł)

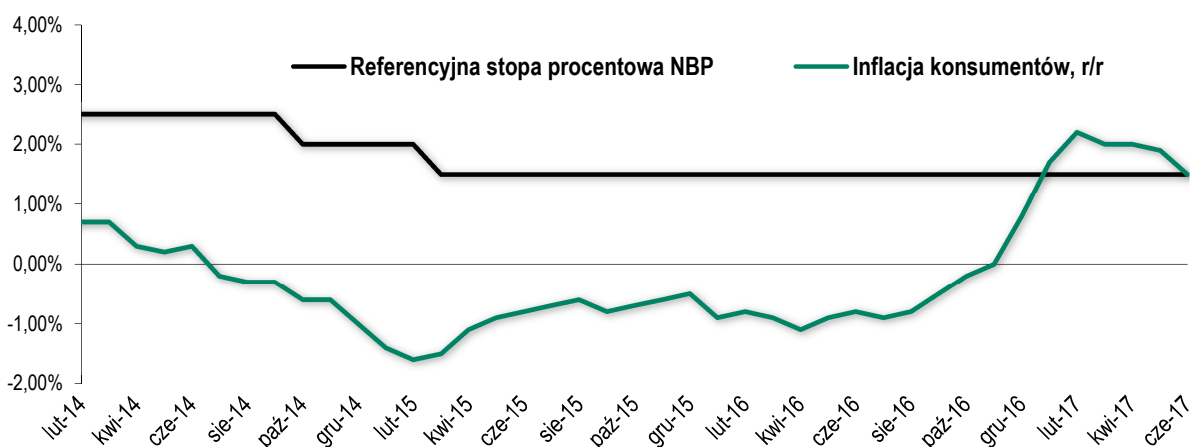

3.2. Rynki finansowe

Rynek stopy procentowej

Ze względu na fakt, iż zmiany wskaźnika inflacji w I połowie 2017 r. były konsekwencją czynników, na które Rada Polityki Pieniężnej nie ma wpływu (ceny surowców na światowych rynkach), władze monetarne nie zmieniły poziomu stóp procentowych NBP. W efekcie, stopa referencyjna na koniec czerwca 2017 r. wyniosła 1,50 %, bez zmian w porównaniu ze stanem na koniec 2016 r. Stabilizacja stóp procentowych NBP przełożyła się na poziom stawek rynkowych, które nie uległy zmianom. Na koniec czerwca 2017 r. WIBOR 1M i WIBOR 3M ukształtowały się na poziomie odpowiednio 1,66 % oraz 1,73 %, bez zmian wobec wartości na koniec 2016 r.

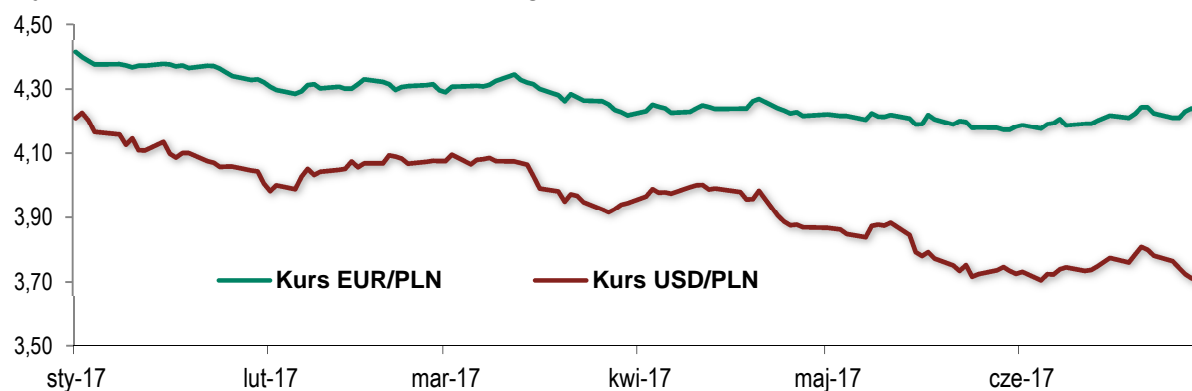
Wykres 5. Stopa procentowa NBP a inflacja konsumentów

Rynek walutowy

W pierwszym półroczu 2017 r. średni kurs EUR/PLN i USD/PLN wyniósł odpowiednio 4,27 zł i 3,95 zł. W porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego złoty umocnił się wobec euro o 0,10 zł, natomiast wobec dolara osłabił o 0,04 zł. Pomimo ukształtowania się średniego kursu USD/PLN na nieco wyższym poziomie niż przed rokiem, w pierwszym półroczu 2017 r. złoty systematycznie umacniał się wobec amerykańskiej waluty (z 4,18 zł na koniec 2016 r. do 3,71 zł na koniec czerwca 2017 r.). Stopniowe umocnienie złotego wobec głównych walut było z jednej strony konsekwencją utrzymywania przez Radę EBC łagodnej polityki monetarnej, z drugiej zaś narastających wątpliwości uczestników rynków finansowych odnośnie determinacji Rezerwy Federalnej w podnoszeniu stóp procentowych w USA. Korzystny wpływ na notowania naszej waluty miało również potwierdzenie w maju br. dotychczasowego ratingu Polski przez agencję Moody's („A2”), któremu towarzyszyło przywrócenie (po upływie roku) perspektywy stabilnej.

Wykres 6. Kurs EUR/PLN i USD/PLN na fixingu NBP

3.3. Sytuacja sektora bankowego

Pierwsze półrocze 2017 r. było okresem stabilnego rozwoju akcji kredytowej, czego przejawem był wzrost należności sektora niefinansowego i budżetowego o 3,7 %, wobec 5,3 % wzrostu w analogicznym okresie roku ubiegłego. W porównaniu z tempem wzrostu akcji kredytowej, tempo wzrostu depozytów było wyższe (7,3 %, wobec 11,8 % przed rokiem), co prowadziło do poprawy relacji kredytów do depozytów, która zbliżała się do równowagi (na koniec czerwca 2017 r. relacja kredytów do depozytów wyniosła 100,2 %, wobec 103,7 % na koniec czerwca 2016 r.). Równocześnie, na koniec czerwca 2017 r. odnotowano silny spadek (o 17,5 %) wyniku finansowego sektora bankowego (do 6,9 mld zł, tj. o 1,5 mld zł mniej niż przed rokiem). Na osiągnięcie wyraźnie niższego zysku netto wpływ miał m.in. efekt statystyczny (przed rokiem w efekcie rozliczenia sprzedaży udziałów w VISA Europe Limited, banki odnotowały dodatkowy dochód w łącznej wysokości 2,5 mld zł). Po wyeliminowaniu jednorazowego wpływu ubiegłorocznej transakcji, zysk sektora bankowego na koniec czerwca br. byłby wyższy niż przed rokiem o 1 mld zł (17,3 %). Pozytywny wpływ na wynik sektora miał przede wszystkim wyższy niż przed rokiem wynik z tytułu odsetek (o 2,1 mld zł, tj. o 11,1 %), który zrekompensował wzrost kosztów funkcjonowania (o 947 mln zł, tj. o 5,5 %). Wyższe koszty były konsekwencją m.in. wzrostu wpłat na rzecz BFG, w związku z rozliczeniem przez część banków w kosztach I półrocza br. całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Ponadto, do wzrostu kosztów przyczynił się również podatek od niektórych instytucji finansowych (w tym roku banki komercyjne ponosiły koszty podatku od początku roku,

podczas gdy w roku ubiegłym pierwszym miesiącem obowiązywania podatku od niektórych instytucji finansowych był luty). Ostatnie miesiące były również okresem znaczącej poprawy wskaźników adekwatności kapitałowej w sektorze bankowym. Łączny współczynnik kapitałowy wyniósł na koniec marca 2017 r. (ostatnie dostępne dane) 17,94 % i w stosunku do stanu na koniec 2016 r. był wyższy o 0,22 pp., natomiast współczynnik kapitału Tier 1 wyniósł w tym samym okresie 16,46 % (o 0,32 pp. wyżej niż na koniec grudnia 2016 r.).

3.4. Czynniki, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe Banku BPS S.A. w II półroczu 2017 r.

W drugiej połowie 2017 roku koniunktura gospodarcza w Polsce powinna pozostać korzystna, do czego przyczyniać się będzie:

- 1) poprawa dynamiki nakładów inwestycyjnych, którą wspierać będzie napływ funduszy europejskich z perspektywy budżetowej UE;
- 2) dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy (wzrost płac i zatrudnienia);
- 3) kształtowanie się inflacji konsumentów na umiarkowanym poziomie (w granicach dopuszczalnych odchyłeń od celu władz monetarnych; 2,5 %, plus/minus 1 pp.);
- 4) utrzymanie przez Radę Polityki Pieniężnej stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie;
- 5) konsekwentne utrzymywanie dyscypliny finansów publicznych (całoroczny deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych ukształtuje się poniżej 3 % PKB);

Równocześnie, zarówno w krajowej gospodarce, jak i w jej otoczeniu utrzymywać się będą istotne czynniki ryzyka, które mogą negatywnie wpłynąć na rozwój koniunktury w Polsce. Zaliczyć do nich należy m.in.:

- 1) zawirowania na rynkach finansowych związane ze wzrostem napięć w relacjach międzynarodowych (Korea Północna, Bliski Wschód, Ukraina);
- 2) możliwa negatywna ocena przez główne agencje ratingowe planowanych zmian w polskim sądownictwie, w efekcie której nastąpiłoby obniżenie ratingu Polski lub jego perspektywy;
- 3) ewentualne zaostrzenie polityki pieniężnej w strefie euro;
- 4) wzrost niepewności na rynkach finansowych odnośnie dalszego kierunku polityki monetarnej w Stanach Zjednoczonych w kontekście bliskiego końca kadencji (luty 2018 r.) urzędującej prezes Rezerwy Federalnej;
- 5) wzrost napięć na rynku pracy oraz w finansach publicznych w Polsce, związanych z przywróceniem od października 2017 r. dawnego wieku emerytalnego (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn).

IV. WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI

Wykonując obowiązki wynikające z Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, ustawy Prawo bankowe, jak również zapisów określonych w Umowie Zrzeszenia, Bank BPS S.A. jako Bank Zrzeszający wspiera zrzeszone banki spółdzielcze w wielu obszarach ich działania. Świadczy dla nich szeroki zakres usług i równocześnie jest ich partnerem biznesowym i reprezentantem. Działa na rzecz rozwoju BS zapewniając obsługę finansową, realizuje rozliczenia, zagospodarowuje nadwyżki środków pieniężnych, a także współuczestniczy w zaspokajaniu potrzeb kredytowych klientów banków spółdzielczych w ramach konsorcjów. Banki spółdzielcze mają dostęp do najnowszych produktów i rozwiązań finansowych,

dzięki czemu mogą oferować nowoczesne usługi po konkurencyjnych cenach, dostosowane do potrzeb różnych grup klientów oraz poszczególnych regionów kraju.

Zadania realizowane w obszarze współpracy z bankami spółdzielczymi obejmują m.in.:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia, przede wszystkim poprzez oferowanie instrumentów finansowych dedykowanych bankom spółdzielczym;
- 2) wspieranie banków spółdzielczych w ograniczaniu ryzyka prowadzonej działalności, interpretowanie nowych przepisów i pomoc w ich wdrażaniu;
- 3) wspomaganie banków spółdzielczych w zarządzaniu ryzykiem finansowym;
- 4) zapewnienie bankom spółdzielczym możliwości elastycznego i bezpiecznego lokowania środków pochodzących z nadwyżek płynnościowych banków;
- 5) pośrednictwo w obrocie dewizowym i bezgotówkowym;
- 6) usługi w zakresie obsługi kart płatniczych oraz systematyczne wspieranie BS-ów w rozbudowie sieci bankomatów;
- 7) prowadzenie rozliczeń dopłat do odsetek od kredytów preferencyjnych, aktywne działania w ich pozyskiwaniu oraz reprezentowanie Zrzeszenia w kontaktach z donatorami.

System Ochrony Instytucjonalnej Zrzeszenia BPS

W dniu 31 grudnia 2015 r. w Zrzeszeniu BPS utworzony został System Ochrony Instytucjonalnej, spełniający kryteria określone w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Rozporządzenia CRR) na podstawie Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS zawartej przez 241 zrzeszonych banków spółdzielczych oraz Bank BPS S.A. Treść umowy jest zgodna z projektem zatwierdzonym 22 grudnia 2015 r. przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Liczba uczestników Systemu Ochrony systematycznie wzrasta. Do 30 czerwca 2017 r. Umowę Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS podpisało 286 banków spółdzielczych, co stanowiło 81 % wszystkich zrzeszonych banków spółdzielczych.

Rolę jednostki zarządzającej Systemem pełni powołana Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której członkami są wszyscy Uczestnicy.

Zgodnie z przepisami Rozporządzenia CRR, głównym celem Systemu Ochrony jest zapewnienie płynności i wypłacalności każdego z jego członków. Przepisy te zostały wprowadzone do prawodawstwa krajowego w znowelizowanej Ustawie o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Wdrożone zostały mechanizmy ograniczające ryzyko przeniesienia na System Ochrony problemów finansowych podmiotów znajdujących się poza nim. Opracowano i wprowadzono nowe, bardziej restrykcyjne limity zaangażowania finansowego Banku BPS S.A. w zrzeszonych bankach spółdzielczych, zmniejszające możliwości finansowania banków spoza Systemu.

W ramach zadań określonych w Regulaminie Kontroli, stanowiącym załącznik do Umowy Zrzeszenia, przeprowadzany jest bieżący monitoring sytuacji ekonomiczno-finansowej zrzeszonych banków spółdzielczych, którego efektem są miesięczne i kwartalne informacje podawane do wiadomości wszystkich uczestników Zrzeszenia.

Stosowanie wspólnej metodologii, jednolitych kryteriów oceny kondycji finansowej banków, identyfikacji obszarów wymagających szczególnej obserwacji, a także ostrzegania o potencjalnych zagrożeniach, wzmacnia nadzór nad

sytuacją ekonomiczno-finansową zrzeszonych banków spółdzielczych oraz daje możliwość porównywania osiąganych wyników, nie tylko w Systemie Ochrony, ale w całym Zrzeszeniu.

W dniu 11 października 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na wspólne wypełnianie normy LCR, tj. zezwoliła na odstępianie od stosowania na zasadzie indywidualnej przepisów określonych w art. 412 oraz art. 414 Rozporządzenia CRR. Do dnia 30.06.2017 r. zgodę w zakresie wspólnego wypełniania normy LCR otrzymał Bank BPS S.A. oraz 285 banków spółdzielczych, które podpisały umowę Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane

W związku ze zmianą modelu funkcjonowania Zrzeszenia i utworzeniem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, trwa proces wygaszania Funduszu Pomocowego. W konsekwencji zaprzestano udzielania zrzeszonym bankom spółdzielczym pożyczek pomocowych. Kwota środków na rachunku Funduszu Pomocowego według stanu na 30.06.2017 r. wyniosła 416,7 mln zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na koniec 2016 r. uległa obniżeniu o 17,6 mln zł. Ponadto, Rada Zrzeszenia Banku na posiedzeniu w dniu 7 lutego bieżącego roku zmieniła poziom wpłat na Fundusz Pomocowy w 2017 r. z 0,15 % na 0,05 % stanu zgromadzonych depozytów na koniec 2016 r., od których należało naliczyć rezerwę obowiązkową, co dodatkowo wpłynęło na obniżenie w 2017 r. stanu środków na Funduszu Pomocowym. Zgromadzone środki są sukcesywnie zwracane bankom spółdzielczym. Według stanu na 30.06.2017 r. kwota funkcjonujących pożyczek z Funduszu Pomocowego wyniosła 321,7 mln zł i dotyczyła 76 pożyczek podporządkowanych. Ostatnia pożyczka podporządkowana zostanie spłacona w dniu 23 czerwca 2023 r.

Ponadto, w ograniczonym zakresie funkcjonuje Fundusz FAPA – z uwagi na wypowiedzenie z dniem 31.12.2014 r. przez Fundację Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA Umowy o administrowaniu środkami, od 1.01.2015 r. nie są udzielane nowe pożyczki z tego Funduszu. Spłata rat funkcjonujących pożyczek odbywa się zgodnie z zawartymi umowami. Środki z tytułu spłat są sukcesywnie przekazywane na rachunek Fundacji. Według stanu na 30.06.2017 r. funkcjonowało 6 pożyczek udzielonych ze środków Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA, w łącznej wysokości 0,5 mln zł.

Tabela 2. Fundusze pomocowe oraz pożyczki udzielone bankom spółdzielczym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Fundusze pomocowe, z tego:	436 075	417 141	-18 934	95,7%
Fundusz Pomocowy	434 263	416 651	-17 612	95,9%
Fundusz FAPA	1 812	490	-1 322	27,0%
Wykorzystanie śr. z funduszy pomocowych, z tego z:	340 870	322 208	-18 662	94,5%
z Funduszu Pomocowego:	339 058	321 718	-17 340	94,9%
- pożyczki podporządkowane	336 058	321 718	-14 340	95,7%
- pozostałe (w tym głównie płynnościowe)	3 000	0	-3 000	-
z Funduszu Pomocy BS	0	0	0	-
z Funduszu FAPA	1 812	490	-1 322	27,0%
Pożyczki podporządkowane udziel. ze środków wł. Banku	2 200	2 200	0	100,0%
- dla niezrzeszonych banków spółdzielczych	2 200	2 200	0	100,0%

Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych

Bank BPS S.A. współpracuje z bankami spółdzielczymi w zakresie udzielania kredytów w konsorcjach, wspierając tym samym ich aktywność kredytową oraz dywersyfikując ryzyko, co pozwala między innymi na finansowanie dodatkowych przedsięwzięć oraz na wykorzystanie nadpłynności banków spółdzielczych w celu zwiększenia ich rentowności. Wpływ na bezpieczny rozwój portfela kredytów konsorcjalnych Banku ma przede wszystkim znajomość rynku lokalnego przez banki spółdzielcze oraz ich doświadczenie w kredytowaniu wybranych klientów.

Na koniec czerwca 2017 r. zaangażowanie bilansowe z tytułu kredytów udzielonych w konsorcjach z bankami spółdzielczymi wyniosło 1,9 mld zł i w ciągu I półrocza br. zmniejszyło się o 76,8 mln zł, tj. o 3,8 %. Było to wynikiem większej zapadalności „starych” kredytów, niż akwizycji nowych. W ewidencji pozabilansowej odnotowano kwotę 124,2 mln zł, tj. wyższą niż na koniec 2016 r. o 48,8 mln zł.

Tabela 3. Należności kredytowe udzielone w konsorcjach z bankami spółdzielczymi (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Zaangażowanie kredytowe ogółem, z tego:	2 076 520	2 048 505	-28 015	98,7%
bilansowe	2 001 117	1 924 271	-76 846	96,2%
pozabilansowe	75 403	124 234	48 831	164,8%

V. RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY

Polityka inwestycyjna Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w I półroczu 2017 r. związana była ściśle z uwarunkowaniami makroekonomicznymi oraz z bieżącą sytuacją na rynku międzybankowym. Koncentrowała się na realizacji zadań zrzeszeniowych, tj. głównie na obsłudze finansowej banków spółdzielczych, zagospodarowywaniu nadwyżek środków pieniężnych oraz zapewnianiu bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia.

Podstawą bazy depozytowej Banku były środki banków spółdzielczych, które na koniec czerwca 2017 r. ukształtowały się na poziomie 17,2 mld zł i w ciągu I półrocza 2017 r. zwiększyły się o 1,2 mld zł, tj. o 7,3 %.

Tabela 4. Środki pozyskane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Środki pozyskane*, z tego:	16 499 260	18 677 171	2 177 911	113,2%
Zobowiązania wobec banków spółdzielczych, z tego:	16 062 169	17 240 237	1 178 068	107,3%
- depozyty banków spółdzielczych**	15 586 670	16 564 738	978 068	106,3%
- Bankowe Papiery Wartościowe	400 000	600 000	200 000	150,0%
- obligacje zwykłe niepodporządkowane	75 499	75 499	0	100,0%
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	999 843	999 843	-
Zobowiązania podporządkowane Banku	437 091	437 091	0	100,0%

* z wyłączeniem odsetek bilansowych oraz korekty wartości

** z wyłączeniem środków zgromadzonych na Funduszu Pomocowym

Wzrost zobowiązań wobec banków spółdzielczych był przede wszystkim rezultatem zwiększenia poziomu środków klientów banków spółdzielczych, wynikający m.in. z wypłat dofinansowań oraz dotacji unijnych dla rolników i przedsiębiorców, jak również z programu 500 plus. Dodatkowo, Bank prowadzi szereg działań mających na celu pozyskanie środków od zrzeszonych banków spółdzielczych. Jednym z nich jest stosowanie w wybranych terminach promocyjnego podwyższonego oprocentowania dla depozytów składanych przez BS-y. Na wzrost depozytów BS-ów wpłynęły również zmiany wprowadzone w IV kwartale 2016 r. w zakresie przyjmowania zleceń od banków spółdzielczych na zakup bonów pieniężnych NBP. Zmiany polegają na ograniczeniu wartości zlecenia dokonywanego przez BS do wysokości środków dostępnych na rachunku bieżącym banku w momencie składania zlecenia. Wcześniej zlecenia banków spółdzielczych znacznie przekraczały możliwości zakupów bonów przez Bank w NBP, gdyż banki z góry zakładały ich redukcję.

Banki spółdzielcze, zgodnie z postanowieniami Umowy Systemu Ochrony Instytucjonalnej Zrzeszenia BPS, część swoich środków lokują w Banku BPS S.A. w formie depozytu obowiązkowego. Na koniec czerwca 2017 r. jego poziom wyniósł 5,1 mld zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2016 r. zwiększył się o 386,4 mln zł. Wartość depozytu, jaką zobligowany jest utrzymywać bank spółdzielczy stanowi 9 % średniego stanu depozytów wykazywanych w czerwcu i grudniu każdego roku, od którego naliczana jest rezerwa obowiązkowa.

W celu dostosowania struktury bilansu do wymogów płynnościowych (LCR), w 2015 r. ofertę Banku skierowaną do banków spółdzielczych poszerzono o obligacje płynnościowe 3 i 6 miesięczne, tj. Bankowe Papiery Wartościowe. Na 30 czerwca 2017 r. ich wolumen ukształtował się na poziomie 600,0 mln zł, tj. wyższym niż na koniec 2016 r. o 200 mln zł.

Na niezmiennym poziomie ukształtowały się natomiast obligacje zwykle niepodporządkowane oraz zobowiązania podporządkowane, z uwagi na fakt, iż Bank w I półroczu 2017 r. nie emitował powyższych instrumentów.

W ramach pozyskanych środków w bilansie Banku na koniec czerwca 2017 r. znajdowały się również zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu o wartości 1,0 mld zł, co związane było z zawarciem transakcji repo z Bankiem Gospodarstwa Krajowego.

Według stanu na 30.06.2017 r. środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym wyniosły łącznie 12,0 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na koniec 2016 r. zwiększyły się o 2,1 mld zł, tj. o 20,7 %.

Tabela 5. Środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Środki angażowane, z tego:	9 917 331	11 973 154	2 055 823	120,7%
Rachunki bieżące	216 580	157 739	-58 841	72,8%
Lokaty międzybankowe	287 557	403 500	115 943	140,3%
Dłużne papiery wartościowe*	8 526 168	10 541 668	2 015 500	123,6%
Inwestycje kapitałowe	887 026	870 247	-16 779	98,1%

* z uwzględnieniem instrumentów dłużnych zaliczonych do kredytów i pożyczek

Bank lokując pozyskane środki na rynku pieniężnym i kapitałowym stosował przede wszystkim zasadę efektywnego i bezpiecznego zarządzania płynnością Zrzeszenia BPS, z uwzględnieniem wszystkich

rekomendacji i regulacji nadzorczych. Dlatego też, w I półroczu 2017 r. znaczną część portfela inwestycyjnego zaangażowano w instrumenty skarbowe. Bank prowadził politykę inwestycyjną mając na uwadze ograniczenie ekspozycji narażonych na ryzyko stopy procentowej i walutowe, zgodnie z nałożonymi limitami zaangażowania.

Portfel dłużnych papierów wartościowych na 30 czerwca 2017 r. wyniósł 10,5 mld zł i w ciągu 6 miesięcy br. zwiększył się o 2,0 mld zł, tj. o 23,6%. Wzrost odnotowano głównie w przypadku obligacji Skarbu Państwa, co było przede wszystkim związane ze stosunkowo wysoką ich rentownością.

Tabela 6. Stan dłużnych papierów wartościowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Dłużne papiery wartościowe, z tego:	8 526 168	10 541 668	2 015 500	123,6%
Bony pieniężne	690 168	662 994	-27 174	96,1%
Obligacje Skarbu Państwa	7 122 086	9 220 968	2 098 882	129,5%
Obligacje komunalne	335 412	339 573	4 161	101,2%
Obligacje komercyjne	51 366	44 960	-6 406	87,5%
Papiery banków komercyjnych	327 136	273 173	-53 963	83,5%

Stan inwestycji kapitałowych na koniec I półrocza 2017 r. wyniósł 870,2 mln zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej na koniec 2016 roku zmniejszył się o 16,8 mln zł, tj. o 1,9%.

Tabela 7. Stan inwestycji kapitałowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Inwestycje kapitałowe, z tego:	887 026	870 247	-16 779	98,1%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	599 664	586 438	-13 226	97,8%
Akcje mniejszościowe	32 659	34 481	1 822	105,6%
Udziały mniejszościowe	168	161	-7	95,8%
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	254 535	249 168	-5 367	97,9%

Największe obniżenie poziomu inwestycji odnotowano w przypadku zaangażowania w jednostki podporządkowane. Było to głównie wynikiem sprzedaży części portfela certyfikatów inwestycyjnych oraz pogorszenia wyceny aktywów funduszy, co skutkowało koniecznością dokonania odpisów aktualizujących z tytułu utraty ich wartości.

W I półroczu br. dokonano również częściowej sprzedaży jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. W rezultacie, pomimo poprawy wyceny bilansowej tych instrumentów (w szczególności funduszy, w których instrumentami bazowymi są akcje notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych), zaangażowanie Banku w powyższe inwestycje zmniejszyło się o 5,4 mln zł.

Nieznaczny wzrost zaangażowania odnotowano natomiast w zakresie akcji mniejszościowych (o 1,8 mln zł), co było efektem wzrostu wartości zaangażowania Banku w Visa Inc., z uwagi na dodatnią korektę ceny zakupu akcji posiadanych w Spółce do wartości rynkowej.

VI. DZIAŁALNOŚĆ BANKU BPS S.A. W SIECI SPRZEDAŻY

Równoległe do działalności zreszeniowej, Bank prowadzi również niekonkurencyjną wobec banków spółdzielczych działalność komercyjną poprzez sieć liczącą 39 placówek sprzedażowych na terenie kraju. Szeroka i różnorodna oferta produktowa Banku dostosowywana jest na bieżąco do preferencji i potrzeb klientów - obejmuje produkty związane z oszczędzaniem i inwestowaniem, a także zapewnia wachlarz usług dodatkowych.

Oferta produktowa

W swojej ofercie dla klientów detalicznych Bank posiada pełną gamę produktów oszczędnościowych, rozliczeniowych oraz kart płatniczych. Klientom tym proponuje się m.in.: wygodneKonto, talentKonto, lKonto, VIPKonto, POL - IKE, jak również rachunek walutowy. Uzupełnieniem powyższej oferty jest rachunek oszczędnościowy dający możliwość deponowania środków na wysoko oprocentowanym rachunku oraz swobodę ich wybierania bez utraty odsetek. Bank oferuje również swoim klientom lokaty, takie jak: Lokata 365, Lokata Progres 10, Podwójny Zysk. Dodatkowo, za pośrednictwem spółek zależnych BPS TFI S.A. i Domu Maklerskiego Banku BPS S.A., Bank proponuje swoim klientom bogatą ofertę produktów rynku kapitałowego, tj. szeroki wybór funduszy inwestycyjnych różnych klas aktywów, programy systematycznego inwestowania oraz usługi z zakresu zarządzania portfelami – „Asset Management” oraz innych alternatywnych form inwestowania.

Bank BPS S.A. posiada w swojej ofercie szeroką gamę produktów kredytowych, takich jak kredyty gotówkowe (kredyt odnawialny, bezpieczna gotówka, kredyt inwestycja), hipoteczne i inne. Bank zmodyfikował także ofertę kredytu MdM, który umożliwia uzyskanie dofinansowania Państwa do wkładu własnego oraz dodatkowego finansowego wsparcia w formie spłaty części kredytu. W ofercie przygotowanej dla klientów indywidualnych znajdują się również: Uniwersalny Kredyt Hipoteczny, Kredyt Konsolidacyjny, kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, Kredyt Inwestycja na zakup papierów wartościowych oraz kredyty studenckie.

Dla klientów biznesowych (mikro, małych i średnich firm) przygotowana jest oferta dopasowana do segmentu wykonywanej działalności i jej specyfiki:

- 1) Startkonto – dla energicznie rozpoczynających działalność gospodarczą niezależnie od formy prowadzonej księgowości;
- 2) Profitkonto – dla przedsiębiorczych, którzy chcą ponosić niskie koszty obsługi konta;
- 3) Premiumkonto – dla profesjonalistów, potrzebujących konta indywidualnie dopasowanego do charakteru wykonywanej działalności.

Dodatkowo, w ofercie znajdują się również rachunki pomocnicze umożliwiające wydzielenie środków na określone cele np. składki ZUS lub płace, prowadzone zarówno w złotych, jak i w walutach wymienialnych (EUR, USD, GBP), jak również rachunki powiernicze (Rachunek powierniczy, Zamknięty mieszkaniowy rachunek powierniczy, Otwarty mieszkaniowy rachunek powierniczy).

W ramach produktów oszczędnościowych oferowanych klientom biznesowym dostępne są między innymi: Rachunek Lokacyjny, Lokata 365 oraz Lokata O/N.

Oferta produktów kredytowych przeznaczonych dla klientów biznesowych zawiera m.in.: Kredyt w rachunku bieżącym MIKRO, Kredyt w rachunku bieżącym, Kredyt obrotowy, Kredyt rewalingowy, Kredytowa linia hipoteczna, Szybka inwestycja, Kredyt pomostowy Unia Biznes, Kredyt technologiczny, Wykup wierzytelności handlowych, Gwarancje i poręczenia.

Oferta dla klientów z segmentu agrobiznesu oparta jest na produktach oferowanych klientom mikro, małych i średnich firm, niemniej dostosowana jest do rodzaju i specyfiki wykonywanej działalności. W ramach produktów

kredytowych, oprócz standardowej oferty przeznaczonej dla klientów biznesowych, klientom z segmentu agrobiznesu Bank proponuje: Kredyt AGRO – SKUP, Kredyt szybka inwestycja AGRO, Kredyty preferencyjne z dopłatami ARiMR (Linia KO, Linia Z, Linia RR, Linia PR, Linia ZC), Kredyt z częściową spłatą kapitału, Kredyty kłękowe (linia kredytowa KD01, linia kredytowa KD02, linia kredytowa K01, linia kredytowa K02), Kredyty ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej.

W I półroczu 2017 roku podejmowano szereg działań związanych z rozwojem oferty produktowej Banku, dedykowanej zarówno klientom detalicznym, jak i instytucjonalnym. Prowadzono specjalne akcje sprzedażowe, promocje oraz wprowadzano zmiany do regulacji wewnętrznych w celu zwiększenia konkurencyjności oferty produktowej, wyeliminowania utrudnień w udzielaniu i odnawianiu kredytów i w rezultacie wzrost wolumenów oraz przychodów odsetkowych i prowizyjnych.

Nagrody i wyróżnienia

O konkurencyjności oferty produktowej Banku świadczą otrzymane w I półroczu 2017 r. nagrody i wyróżnienia. Należą do nich m.in.:

- 1) nagroda dla kredytu pomostowego Unia Biznes w kategorii „Przedsiębiorczość”, otrzymana podczas targów AGROTECH w Kielcach” (marzec 2017 r.);
- 2) nagroda dla produktu Kredytowa Linia Hipoteczna w kategorii Kredyt dla firm, w plebiscycie Ordery Finansowe Home&Market 2016;
- 3) 1 miejsce dla kredytu hipotecznego w promocji „Kredyt hipoteczny z kartą kredytową VISA” w kategorii najlepszych warunków cenowych z LTV 80 % w rankingu Bankier.pl (luty, marzec, czerwiec 2017 r.);
- 4) 3 miejsce dla rachunku oszczędnościowego za ofertę z najlepszym oprocentowaniem bez dodatkowych warunków w rankingu Bankier.pl (marzec 2017 r.);
- 5) 3 miejsce w rankingu Bankier.pl (w miesiącu kwietniu i maju 2017 r.) dla rachunku oszczędnościowego za ofertę z najlepszym oprocentowaniem bez dodatkowych warunków;
- 6) wyróżnienie e-Lokaty 365 (2-miesięcznej), w rankingu TOP5 Bankier.pl.

Efekty działań sprzedażowych Banku

Według stanu na 30.06.2017 r. zobowiązania wobec podmiotów niebankowych ukształtowały się na poziomie 2,6 mld zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej na koniec 2016 roku zwiększyły się o 7,4 mln zł, tj. o 0,3 %.

Tabela 8. Zobowiązania wobec podmiotów niebankowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Zobowiązania wobec klientów niebankowych, z tego wobec:	2 602 320	2 609 695	7 375	100,3%
klientów korporacyjnych	1 149 395	1 093 420	-55 975	95,1%
rolników	46 601	43 442	-3 159	93,2%
przedsiębiorców indywidualnych	107 037	99 733	-7 304	93,2%
osób fizycznych	985 949	1 044 582	58 633	105,9%
instytucji rządowych i samorządowych	171 592	176 703	5 111	103,0%
pozostałych podmiotów	141 746	151 815	10 069	107,1%

W I półroczu 2017 r. największy wzrost zobowiązań odnotowano w grupie osób fizycznych (o 58,6 mln zł), głównie na rachunkach bieżących klientów oraz rachunku oszczędnościowym POL-Efekt, który cieszy się w Banku dużą popularnością. Na koniec czerwca 2017 r. oszczędności zgromadzone przez klientów na powyższym koncie stanowiły blisko 70 % wszystkich środków zdeponowanych przez osoby fizyczne.

Obniżenie stanu depozytów odnotowano natomiast w grupie klientów korporacyjnych (o 56,0 mln zł), co było przede wszystkim konsekwencją zmniejszenia stanu środków na rachunkach overnight podmiotów gospodarczych w I kwartale 2017 r., związanego z prowadzoną przez nich bieżącą działalnością inwestycyjną.

Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom niebankowym na 30 czerwca 2017 r. wyniosły 8,1 mld zł i w zestawieniu z wielkością odnotowaną na koniec 2016 r. uległy nieznacznemu obniżeniu.

Tabela 9. Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom niebankowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Kredyty i inne należności netto Banku, z tego:	8 076 501	8 071 876	-4 625	99,9%
w rachunku bieżącym	461 123	402 901	-58 222	87,4%
w rachunku kredytowym, z tego od:	6 882 834	6 935 806	52 972	100,8%
- klientów korporacyjnych	3 893 881	3 910 794	16 913	100,4%
- rolników	553 630	551 846	-1 784	99,7%
- przedsiębiorców indywidualnych	362 387	343 460	-18 927	94,8%
- osób fizycznych	1 097 606	1 207 982	110 376	110,1%
- instytucji rządowych i samorządowych	975 330	921 724	-53 606	94,5%
dłużne papiery wartościowe	229 688	238 182	8 494	103,7%
skupione wierzytelności	271 191	262 403	-8 788	96,8%
pozostałe należności	231 665	232 584	919	100,4%

Zmniejszenie portfela kredytowego Banku w I półroczu 2017 r. dotyczyło głównie kredytów:

- 1) w rachunku bieżącym (o 58,2 mln zł);
- 2) w rachunku kredytowym sektora instytucji rządowych i samorządowych (o 53,6 mln zł) - co związane było ze znaczącym przyrostem powyższego portfela w IV kwartale 2016 r. (Bank w 2016 r. aktywnie uczestniczył w przetargach na finansowanie Jednostek Samorządu Terytorialnego).

Wzrost portfela kredytowego odnotowano natomiast w grupie osób fizycznych (o 110,4 mln zł), co było przede wszystkim rezultatem skutecznej akwizycji kredytów hipotecznych, w szczególności „Mój Dom” oraz z dopłatą BGK.

VII. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI ZEWNĘTRZNYMI

W I półroczu 2017 r. Bank kontynuował współpracę z:

- 1) Bankiem Gospodarstwa Krajowego m.in. w zakresie udzielania:
  - a) gwarancji de minimis PLD (Portfelowa Linia Gwarancyjna) oraz gwarancji z Funduszu POIG (Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka) dla klientów biznesowych segmentu MSP. Jest to inicjatywa BGK wspierająca rozwój innowacyjności MSP, w ramach której udzielane są gwarancje spłaty kredytów inwestycyjnych i obrotowych dla MSP,

- b) gwarancji FG POIR - w dniu 29 maja 2017 r. zawarto umowę portfelową linii gwarancyjnej, w ramach której Bank i zrzeszone banki spółdzielcze udzielają kredytów dla innowacyjnych MSP z gwarancją finansowaną ze środków Funduszu Gwarancyjnego,
  - c) gwarancji COSME - w dniu 1 czerwca 2017 r. zawarto umowę portfelową linii gwarancyjnej z regwarancją udzielaną przez Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI), w ramach jednego z programów ramowych UE pn. "Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorców i MŚP (COSME) 2014-2020". Na mocy powyższej umowy Bank i zrzeszone banki spółdzielcze udzielają klientom z sektora MŚP kredyty obrotowe i inwestycyjne z gwarancją BGK;
- 2) Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa m.in. w zakresie:
- a) udzielania kredytów preferencyjnych z dopłatami do oprocentowania lub kapitału oraz w ramach czterech nowych linii kredytowych (2 kredyty klęskowe, kredyt obrotowy pod dopłaty bezpośrednie oraz kredyt na sfinansowanie zobowiązań cywilnoprawnych - linia ZC),
  - b) wprowadzenia nowego rodzaju gwarancji bankowej, tj. gwarancji zwrotu zaliczki z PROW 2014-2020 (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich). Powyższa gwarancja jest pisemnym zobowiązaniem Banku do zapłacenia ARiMR określonej kwoty w przypadku, gdy zleceniodawca gwarancji nie wywiąże się ze zobowiązań wynikających z uczestnictwa w działaniach i poddziałaniach Wspólnej Polityki Rolnej realizowanej w ramach PROW;
- 3) Grupą MAK Investments w ramach projektu wdrożenia Portalu Ubezpieczeniowego dla Zrzeszenia BPS;
- 4) Generali Życie T.U. S.A. w zakresie wdrożenia zmian w ofercie Banku w obrębie ubezpieczenia na życie (rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o dodatkowe ryzyka).

VIII. WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZALEŻNYMI BANKU

Bank w I półroczu 2017 r. kontynuował współpracę ze spółkami zależnymi, które zapewniały kompleksową obsługę i dostęp do wystandaryzowanych produktów finansowych, zarówno dla klientów Banku, jak i zrzeszonych banków spółdzielczych. Należały do nich m.in.:

- 1) Dom Maklerski Banku BPS S.A. – prowadzi działalność maklerską na rzecz klientów korporacyjnych i detalicznych, tj.:
  - świadczy usługi w zakresie wykonywania zleceń na regulowanym rynku giełdowym prowadzonym przez GPW w Warszawie (rynek Catalyst, NewConect),
  - pełni funkcję animatora dla emisji obligacji banków spółdzielczych oraz aktywnie współpracuje z nimi w organizowaniu finansowania dla ich klientów korporacyjnych,
  - wspólnie z bankami spółdzielczymi kieruje ofertę do jednostek samorządu terytorialnego i przedsiębiorstw użyteczności publicznej;
- 2) Centrum Finansowe Banku BPS S.A. – przedmiotem działalności Spółki jest restrukturyzacja i windykacja niespłaconych należności oraz zarządzanie wierzytelnościami funduszy sekurytyzacyjnych. Spółka świadczy usługi na rzecz Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., zrzeszonych banków spółdzielczych oraz innych podmiotów bankowych i pozabankowych;
- 3) BPS TFI S.A. – zadaniem strategicznym Spółki jest dostarczenie Grupie BPS oraz jej klientom bogatej oferty produktów rynku kapitałowego, ze szczególnym uwzględnieniem produktów takich jak:

- otwarte fundusze inwestycyjne różnych klas aktywów,
  - otwarte fundusze inwestycyjne powiązane z lokatami bankowymi,
  - zamknięte fundusze inwestycyjne,
  - usługi zarządzania aktywami,
  - programy systematycznego inwestowania;
- 4) BPS Leasing S.A. – Spółka powołana w celu świadczenia kompleksowych usług leasingu środków trwałych dla klientów Grupy Kapitałowej Banku BPS i zrzeszonych banków spółdzielczych. Dotychczasowy model biznesowy Spółki oparty był na finansowaniu transakcji WWL (Wykup Wierzytelności Leasingowych). W 2016 r. uruchomiono klasyczny model biznesowy oparty na finansowaniu transakcji kredytem celowym;
  - 5) BPS Faktor S.A. – świadczy usługi faktoringowe dla klientów Banku oraz zrzeszonych banków spółdzielczych. Oferta produktowa Spółki obejmuje finansowanie w ramach faktoringu z regresem (niepełnego), faktoringu bez regresu (pełnego) oraz faktoringu odwrotnego (finansowanie dostaw). Dodatkowo, Spółka zapewnia klientom usługi monitorowania i administrowania należnościami, jak również dochodzenie roszczeń;
  - 6) BPS Nieruchomości Sp. z o.o. – Spółka powołana do obsługi administracyjnej, zarządzania majątkiem Banku BPS S.A., podmiotów z Grupy BPS oraz innych podmiotów zewnętrznych. Zajmuje się wynajmem, zarządzaniem oraz bieżącym utrzymaniem 4 nieruchomości oraz świadczy usługi dotyczące przedsięwzięć deweloperskich i inspekcji budowlanych na rzecz banków spółdzielczych;
  - 7) BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o. – Spółka celowa, której głównym zadaniem jest świadczenie usług najmu pomieszczeń oraz wyposażenia dla Banku BPS S.A. oraz Spółek z Grupy Kapitałowej BPS;
  - 8) IT BPS Sp. z o.o. – jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych obsługującym Bank i banki spółdzielcze. Produkuje i wdraża oprogramowania i aplikacje, świadczy usługi szkoleniowe i konsultingowe, buduje i integruje zarówno sieci lokalne, jak i rozległe sieci komputerowe, dostarcza i instaluje sprzęt komputerowy;
  - 9) BPS Doradztwo S.A. – Spółka prowadzi działalność w sferze usług doradztwa finansowego;
  - 10) Veni S.A. – Spółka powołana w celu restrukturyzacji majątku jednego z kredytobiorców Banku;
  - 11) ABC Finanse S.A. – Spółka powołana w celu obrotu wierzytelnościami trudnymi;
  - 12) Uzdrowisko Iwonicz S.A., Zakład Leczniczy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A., Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A., Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A. – Spółki prowadzą działalność uzdrowską i sanatoryjną;
  - 13) QRS Finanse S.A., Con-Finance Sp. z o.o. – Spółki powołane do prowadzenia holdingów finansowych;
  - 14) BPS Inwestycje 1 Sp. z o.o. – Spółka powołana do realizacji projektów budowlanych;
  - 15) FW Południe Sp. z o.o. – Spółka powołana do przygotowania, realizacji i bieżącej eksploatacji farm wiatrowych;
  - 16) Solar City Szczecin Sp. z o.o. – Spółka powołana do realizacji projektów budowlanych;
  - 17) UP Nieruchomości S.A. – Spółka prowadzi działalność w zakresie wynajmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi.

IX. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU

System zarządzania ryzykiem w Banku BPS S.A. zorganizowano w sposób zapewniający ciągły, efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania, raportowania i kontroli ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka. Określa on w szczególności zakres kompetencji i odpowiedzialności uczestników tego procesu, z uwzględnieniem rozdzielenia funkcji podejmowania ryzyka, tj. operacyjnej działalności rynkowej, od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli.

Bank zarządza poszczególnymi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka występującymi w jego działalności w oparciu o zatwierdzone przez Radę Nadzorczą strategie oraz polityki, jak również przyjęte przez Zarząd Banku wewnętrzne instrukcje, regulujące zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Obowiązujące procedury podlegają okresowej weryfikacji, stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych (w tym nadzorczych) i wewnętrznych funkcjonowania Banku.

9.1. Ryzyko kredytowe

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku BPS S.A. jest podejmowanie wyważonego ryzyka poprzez jego właściwą identyfikację, pomiar i agregację, a także ustanawianie limitów ograniczających ryzyko, z uwzględnieniem zarówno uwarunkowań makroekonomicznych i profilu działalności Banku, jak również celów strategicznych i biznesowych.

Kluczowym zadaniem realizowanym w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach przyjętego poziomu tolerancji.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku zawiera elementy identyfikacji, pomiaru i oceny, prognozowania i monitorowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka kredytowego. Metody zarządzania ryzykiem oraz systemy pomiaru ryzyka dostosowane są do skali i złożoności ryzyka, aktualnie prowadzonej i planowanej działalności oraz otoczenia, w którym działa Bank. Proces ten odbywa się w ramach zdefiniowanych zakresów odpowiedzialności, zgodnie z przepisami wewnętrznymi oraz z wykorzystaniem odpowiedniej infrastruktury informatycznej. Ryzyko kredytowe Banku wynika głównie z działalności kredytowej w segmencie klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów detalicznych.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest zgodnie z obowiązującą strategią zarządzania ryzykiem i przyjętą polityką zarządzania ryzykiem z uwzględnieniem doświadczeń i dobrych praktyk sektora bankowego.

Bank dokłada wszelkich starań, aby system zarządzania ryzykiem funkcjonował w sposób spójny i efektywny oraz działał na podstawie przyjętych strategii, polityk, procedur, instrukcji i regulaminów, zgodnych z obowiązującym prawem i regulacjami nadzorczymi.

W I półroczu 2017 r. w obszarze ryzyka kredytowego kontynuowano działania mające na celu zwiększenie efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym.

Zakończona została budowa narzędzia informatycznego wspomagającego centralną obsługę wniosków kredytowych, a oprogramowanie zostało wdrożone na środowisko produkcyjne.

Dokonano modyfikacji funkcjonalności Hurtowni Danych o możliwość zasilania i pozyskiwania dziennych ekstraktów danych, poprzez implementację rozwiązania informatycznego, które umożliwia spółkom z Grupy Kapitałowej bezpośrednie zasilanie zdefiniowanymi danymi schematów Hurtowni Danych Banku na potrzeby oceny i analizy ryzyka koncentracji w ramach Grupy Kapitałowej. Następnym krokiem będzie integracja wypracowanych rozwiązań i narzędzi z systemem klasy *workflow*, co pozwoli na pełną automatyzację w zakresie

zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań.

W I półroczu 2017 r. kontynuowano także działania zmierzające do wdrożenia nowego oprogramowania wyliczającego odpisy oraz w zakresie narzędzia do obliczania wymogu kapitałowego. Wraz z powyższym projektem prowadzone są działania mające na celu dostosowanie Banku do Standardu MSSF 9.

Na koniec czerwca 2017 r. portfel kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości wyniósł 2,0 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na koniec 2016 r. zwiększył się o 17,6 mln zł, tj. o 0,9 %.

Tabela 10. Stan kredytów i innych należności (w tys. zł) oraz wskaźnik szkodowości portfela kredytowego

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Wartość portfela kredytowego brutto (w tys. zł), w tym:	9 194 072	9 224 282	30 210	100,3%
Wartość kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości *(w tys. zł)	2 024 333	2 041 891	17 558	100,9%
Udział kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w portfelu ogółem	22,02%	22,14%	0,12 pp.	-
Wartość kredytów z utratą wartości *(w tys. zł)	1 426 032	1 495 674	69 642	104,9%
Udział kredytów z utratą wartości w portfelu ogółem	15,51%	16,21%	0,70 pp.	

* bez pomniejszenia o odpisy na odsetki bilansowe

Wzrost portfela kredytów niepracujących w I półroczu 2017 r. był konsekwencją przesunięcia terminu realizacji części działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych.

Zwiększenie stanu kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości przełożyło się na wzrost wskaźnika szkodowości w omawianym okresie o 0,12 pp.

Działalność restrukturyzacyjno-windykacyjna

Głównym celem działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji jest redukcja wartości portfela kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości (NPL), realizowana w szczególności poprzez:

- 1) stałe zwiększanie skuteczności procesów restrukturyzacyjnych i windykacyjnych prowadzonych przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji;
- 2) ścisły nadzór i egzekwowanie czynności windykacyjnych prowadzonych w procesie outsourcingu przez spółkę zależną Banku – Centrum Finansowe Banku BPS S.A.;
- 3) kontynuację procesu sprzedaży portfeli kredytów „trudnych” w postępowaniach przetargowych prowadzonych przez Bank i Centrum Finansowe Banku BPS S.A.

Według stanu na 30.06.2017 r. łączna kwota redukcji portfela kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości obejmująca odzyski, „uzdrowienia”, sprzedaż wierzytelności oraz spisanie do ewidencji pozabilansowej wyniosła 124,1 mln zł i była wyższa niż w analogicznym okresie ubiegłego roku o 11,3 mln zł.

9.2. Ryzyko finansowe

Zarządzanie ryzykiem finansowym realizowane jest w ramach obowiązujących procedur, obejmujących strategię, polityki i instrukcje, a określających w szczególności strukturę organizacyjną, cele i wynikające z nich wytyczne

dla zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz zasady limitowania, monitorowania i kontroli ekspozycji na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem finansowym w Banku obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności oraz ryzyka rynkowego i jest realizowane z wykorzystaniem szerokiego zakresu metod i narzędzi, przy zachowaniu zasady ściśle określonego podziału obowiązków pomiędzy obszary powstawania ryzyka, zarządzania ryzykiem i jego kontroli.

Ryzyko płynności

Ryzyko płynności Bank definiuje jako niebezpieczeństwo utraty zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, a w konsekwencji zagrożenie poniesienia dodatkowych kosztów związanych z koniecznością zaciągnięcia zobowiązań lub sprzedaży aktywów na niekorzystnych warunkach. Zarządzanie płynnością ma na celu dostosowanie utrzymywanego poziomu aktywów płynnych do rodzaju i rozmiarów prowadzonej działalności oraz zapewnienie posiadania i/lub łatwego dostępu do środków finansowych w wysokości zapewniającej pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na te środki ze strony klientów, w tym zrzeszonych banków spółdzielczych. W realizacji tego celu za szczególnie istotne uznaje się zwiększanie stabilności źródeł finansowania oraz utrzymywanie bezpiecznego poziomu wszystkich wskaźników płynnościowych, zarówno nadzorczych, jak i wewnętrznych.

W zarządzaniu płynnością istotne jest ponadto zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz określenie rozwiązań (planów awaryjnych) umożliwiających jej przetrwanie. Realizacji powyższego celu służy dążenie do utrzymania wysokiej stabilności źródeł finansowania (w tym nadwyżek środków zdeponowanych przez banki spółdzielcze) oraz zapewnienie możliwości upłynnienia posiadanych aktywów w dowolnym momencie, bez istotnej utraty ich wartości.

Bank posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia zagrożenia płynności, obejmujące m.in.: monitoring kształtowania się czynników uznanych za oznaki zagrożenia płynności, kalkulacje wskaźników pomocniczych płynności, pozwalające na ocenę istotnych z punktu widzenia płynności relacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami bilansowymi oraz scenariuszowe analizy zdolności do zaspokojenia zapotrzebowania na środki płynne w przypadku kryzysu płynności w Banku i w sektorze bankowym.

Celem zarządzania płynnością w I półroczu 2017 r. było zapewnienie przez Bank dostępu do środków w kwocie adekwatnej do rzeczywistych i potencjalnych potrzeb płynnościowych Banku i zrzeszonych banków spółdzielczych oraz gwarantującej dotrzymanie norm nadzorczych w zakresie płynności. Powyższe cele realizowane były w szczególności na drodze utrzymywania przez Bank odpowiednio wysokiego salda aktywów płynnych, w tym głównie obligacji skarbowych i bonów pieniężnych.

Pełniona przez Bank funkcja zrzeszeniowa i wynikające z niej stosowanie zasady prowadzenia działalności w sposób niestanowiący konkurencji dla innych członków Zrzeszenia BPS powodują, że podstawowym źródłem finansowania aktywów Banku są środki pozyskiwane od zrzeszonych banków spółdzielczych. Na koniec I półrocza br. saldo zobowiązań wobec BS wyniosło 17,2 mld zł i było wyższe od kwoty odnotowanej na koniec 2016 r. o 1,2 mld zł.

Tabela 11. Źródła finansowania i odpływ środków od banków spółdzielczych (w mln zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Zobowiązania wobec BS, z tego:	16 062	17 240	1 178	107,3%
– depozyty obowiązkowe	4 757	5 144	387	108,1%
– Bankowe Papiery Wartościowe	400	600	200	150,0%
– pozostałe finansowanie	10 905	11 496	591	105,4%
Odpływ środków od BS dla wskaźnika LCR	9 562	6 530	-3 032	68,3%

Zgodnie z zapisami Regulaminu Finansowego Zrzeszenia oraz Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, od 29 stycznia 2016 r. w Zrzeszeniu funkcjonuje depozyt obowiązkowy. Według stanu na 30.06.2017 r. łączne saldo depozytu obowiązkowego wyniosło ponad 5,1 mld zł, w tym 4,3 mld zł przypadało na środki złożone przez 286 banków spółdzielczych, które są uczestnikami Systemu. Funkcjonowanie depozytu obowiązkowego oraz relatywnie wysokie saldo depozytów zrzeszonych BS złożonych w Banku pozwalały na utrzymywanie się w I półroczu 2017 r. stabilnej sytuacji płynnościowej Banku. Potwierdzeniem bezpiecznego jej poziomu było kształtowanie się zarówno miar płynności KNF, jak i wskaźnika LCR powyżej wymaganych minimów. Na koniec czerwca br. poziom nadzorczej miary M1 wyniósł 4,4 mld zł, natomiast miary M4 1,58. Wskaźnik LCR skalkulowany został na poziomie 1,151.

Tabela 12. Poziom wskaźnika LCR i jego głównych składowych (w mln zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 31.12.2016	Dynamika 30.06.2017/ 31.12.2016
Aktywa płynne	7 473	8 304	831	111,1%
Wpływy	275	606	331	220,4%
Wypływy	10 193	7 823	-2 370	76,7%
Wskaźnik LCR	0,754	1,151	0,397	152,7%

W I półroczu 2017 r. narażenie Banku na ryzyko płynności kształtowało się w ramach wartości granicznych, określonych w obowiązującym systemie limitów i obejmującym:

- 1) nadzorcze miary płynności, wskazane w Uchwale Nr 386/2008 KNF z 17 grudnia 2008 r. (z późn. zm.) i Rozporządzeniu CRR;
- 2) ilościowe strategiczne limity tolerancji na ryzyko zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Banku;
- 3) wewnętrzne wskaźniki płynnościowe, w tym minimalne poziomy aktywów płynnych i papierów łatwo zbywalnych, wskaźniki stabilności i koncentracji bazy depozytowej oraz wskaźniki płynności do 1, 3 i 12 miesięcy, których wysokość wprowadzana jest przez Zarząd Banku i/lub Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Na mocy decyzji KNF z 11 października 2016 r., od listopada ubiegłego roku, w oparciu o dane z modułu systemu sprawozdawczego Zrzeszenia, pozwalającego na gromadzenie dziennych raportów z banków spółdzielczych, Bank wylicza i dotrzymuje wymagany poziom wskaźnika LCR, kalkulowany w ujęciu skonsolidowanym za uczestników Systemu Ochrony, którzy posiadają stosowną zgodę KNF. Wskaźnik LCR za System Ochrony, wyliczony w oparciu o dane dzienne według stanu na koniec I półrocza 2017 r., wyniósł 1,741.

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe definiowane jest jako ryzyko poniesienia straty na bilansowych i pozabilansowych instrumentach finansowych w wyniku zmiany cen rynkowych, w szczególności stawek procentowych, kursów wymiany walut i cen instrumentów rynku kapitałowego. Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest ograniczanie negatywnego wpływu zmian cen rynkowych na sytuację finansową Grupy, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów.

W ramach zarządzania ryzykiem rynkowym, regulowanego obowiązującymi procedurami wewnętrznymi, w szczególności Strategią zarządzania ryzykiem bankowym w Banku BPS S.A. i Polityką zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku BPS S.A., prowadzony był pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie i kontrola ryzyka stopy procentowej, ryzyka walutowego i ryzyka cenowego instrumentów kapitałowych.

W I półroczu 2017 r. większość wartości granicznych ograniczających narażenie Banku na ryzyko rynkowe była dotrzymana, a poziom tego ryzyka był łącznie oceniany jako umiarkowany i niezagrażający bezpieczeństwu działania Banku.

9.3. Ryzyko operacyjne

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

System zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku BPS S.A. wdrożono kierując się wymogami wynikającymi z przepisów prawa, rekomendacji i uchwał Komisji Nadzoru Finansowego.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku BPS S.A. realizowane jest na podstawie strategii, polityk i procedur wewnętrznych, które zapewniają spełnienie zewnętrznych wymogów regulacyjnych dotyczących zarządzania tym ryzykiem.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie, kontrolę oraz redukcję tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły. Ryzyko operacyjne Banku jest identyfikowane ex ante (zdarzenia potencjalne), poprzez samoocenę ryzyka operacyjnego oraz analizę scenariuszy, a także ex post (zdarzenia rzeczywiste) poprzez rejestrację zdarzeń operacyjnych w dedykowanym systemie (AZRO).

Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany za pomocą Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI), przy czym definicje KRI są opracowywane w oparciu o obserwacje zmian profilu ryzyka operacyjnego.

W I półroczu 2017 roku kontynuowano prace mające na celu poprawę jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.

Monitorowano limity tolerancji na ryzyko operacyjne określone w Polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., których wykorzystanie utrzymywało się na poziomie akceptowalnym.

Na bieżąco identyfikowane i monitorowane były zdarzenia operacyjne, które podlegały ewidencji w systemie wspomagającym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Po zakończeniu każdego miesiąca generowany był raport z rekonyliacji zdarzeń operacyjnych z systemem finansowo-księgowym. Dodatkowo, przeprowadzono proces rekonyliacji bazy AZRO z protokołami audytu, rejestrem spraw sądowych, rejestrem reklamacji i incydentów bezpieczeństwa.

Większość Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego utrzymywała się na poziomie akceptowalnym. Wskaźniki, których wartości przekroczyły poziom akceptowalny, są monitorowane i na bieżąco podejmowane są działania mające na celu przywrócenie wartości wskaźnika do poziomu akceptowalnego.

Monitorowane były bazy zewnętrzne w zakresie ujawniania zdarzeń operacyjnych, które zaistniały w sektorze instytucji finansowych oraz działań, jakie podjęły inne banki w celu zminimalizowania ryzyka lub też zabezpieczenia się przed zdarzeniami w przyszłości. Aktualizowano również zapisy w zewnętrznej bazie ZORO, dotyczące zdarzeń operacyjnych Banku.

Zarządzanie ryzykiem systemów i bezpieczeństwem teleinformatycznym oraz utrzymanie ciągłości działania

W ramach zarządzania ryzykiem systemów i bezpieczeństwem teleinformatycznym, w I półroczu 2017 r. przeprowadzono ocenę ryzyka zgodnie z „Metodyką szacowania ryzyka w środowisku teleinformatycznym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.”

Zakres wykonanych prac w ramach analizy ryzyka obejmował:

- 1) identyfikację komponentów infrastruktury informatycznej do analizy;
- 2) identyfikację podatności dla komponentów infrastruktury informatycznej objętych analizą;
- 3) oszacowanie ryzyka, a w przypadku ryzyka na poziomie „bardzo wysokie” lub „ekstremalne”, określenie rekomendowanych działań zmniejszających to ryzyko.

Dla wszystkich zagrożeń została dokonana ocena ryzyka oraz określono działania zmniejszające ryzyko wraz z terminami ich realizacji.

Zgodnie z przyjętą przez Zarząd Banku Strategią bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego na lata 2017-2020, kontynuowane są prace mające na celu zwiększenie poziomu ochrony poszczególnych elementów środowiska teleinformatycznego, aby przeciwdziałać obecnym i przewidywać przyszłe zagrożenia bezpieczeństwa Banku. Zarówno systemy informatyczne, jak i urządzenia sieciowe podlegają cyklicznemu badaniu podatności. Wyniki tych badań są raportowane, a ewentualne zagrożenia monitorowane i usuwane. Ciągły rozwój i doskonalenie reguł w systemie korelacji zdarzeń pozwala na zwiększenie efektywności wykrywania potencjalnych incydentów bezpieczeństwa i docelowo powinien wspomagać procesy związane z przeciwdziałaniem nadużyciom. Działania w obszarze bezpieczeństwa realizowane są w oparciu o uaktualniane na bieżąco instrukcje i procedury, szczególnie w obszarze zarządzania incydentami bezpieczeństwa.

Uaktualnione zostały plany zachowania ciągłości działania Banku i Oddziałów, które w sytuacji kryzysowej pozwalają w sposób pełny zarządzać Bankiem oraz świadczyć usługi dla klientów. Cyklicznie przeprowadzane testy przełączeniowe i odtworzeniowe systemów teleinformatycznych umożliwiają weryfikowanie stanu poprawności funkcjonowania systemów w sytuacjach awaryjnych, jak również pozytywnie wpływają na doskonalenie procedur obowiązujących w tym zakresie, co pozwala przygotować Bank do świadczenia usług w sposób nieprzerwany.

X. SYTUACJA FINANSOWA BANKU

10.1. Aktywa Banku

Według stanu na 30.06.2017 r. aktywa ogółem Banku BPS S.A. wyniosły 22,3 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na koniec 2016 r. były wyższe o 2,3 mld zł, tj. o 11,4 %.

Tabela 13. Główne pozycje aktywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana	Dynamika
			30.06.2017- 31.12.2016	30.06.2017/ 31.12.2016
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 697 907	1 956 493	258 586	115,2%
Należności od innych banków	810 981	887 838	76 857	109,5%
Pochodne instrumenty finansowe	6 330	2 303	-4 027	36,4%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 076 501	8 071 876	-4 625	99,9%
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0	32 945	32 945	-
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	4 879 003	4 748 102	-130 901	97,3%
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	3 674 746	5 776 155	2 101 409	157,2%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	599 664	586 438	-13 226	97,8%
Wartości niematerialne	53 033	46 892	-6 141	88,4%
Rzeczowe aktywa trwałe	80 724	74 782	-5 942	92,6%
Pozostałe aktywa	159 558	142 510	-17 048	89,3%
Suma aktywów	20 038 447	22 326 334	2 287 887	111,4%

W ciągu 6 miesięcy 2017 roku nastąpiło przede wszystkim zwiększenie poziomu aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności (o 2,1 mld zł, tj. o 57,2 %), co było w głównej mierze wynikiem wzrostu środków banków spółdzielczych ulokowanych w Banku, które stanowią podstawowe źródło finansowania inwestycji w instrumenty dłużne. Bank w I półroczu br. prowadził strategię rozbudowy portfela aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności (głównie obligacji Skarbu Państwa), przede wszystkim z uwagi na stosunkowo wysoką rentowność tych instrumentów.

10.2. Pasywa Banku

Suma bilansowa Banku w największym stopniu kształtowana jest przez zobowiązania wobec innych banków, które na koniec czerwca 2017 r. wyniosły 16,7 mld zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2016 r. zwiększyły się o 994,2 mln zł. Było to związane ze wzrostem poziomu depozytów głównych depozytariuszy Banku, tj. banków spółdzielczych.

Tabela 14. Główne pozycje pasywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana	Dynamika
			30.06.2017- 31.12.2016	30.06.2017/ 31.12.2016
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	37	54	17	145,9%
Zobowiązania wobec innych banków	15 702 585	16 696 749	994 164	106,3%
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	999 883	999 883	-
Pochodne instrumenty finansowe	1 353	1 408	55	104,1%
Zobowiązania wobec klientów	2 602 320	2 609 695	7 375	100,3%
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	919 803	1 119 839	200 036	121,7%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	133 655	132 108	-1 547	98,8%
Kapitał własny ogółem	678 694	766 598	87 904	113,0%
Suma zobowiązań i kapitału własnego	20 038 447	22 326 334	2 287 887	111,4%

W czerwcu 2017 r. w bilansie Banku zaewidencjonowano kwotę zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (1,0 mld zł), co związane było z zawarciem transakcji repo z Bankiem Gospodarstwa Krajowego, w celu zapewnienia dodatkowego finansowania po korzystnych stawkach z uwagi na rozbudowę portfela skarbowych papierów wartościowych.

W I półroczu 2017 r. nastąpiło zwiększenie zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych (o 200,0 mln zł), co było wynikiem wzrostu stanu Bankowych Papierów Wartościowych oferowanych bankom spółdzielczym, emitowanych w celu dostosowania struktury bilansu do wymogów płynnościowych.

Kapitał własny Banku na koniec czerwca 2017 r. ukształtował się na poziomie 766,6 mln zł i w ciągu 6 miesięcy 2017 r. zwiększył się o 87,9 mln zł. Było to przede wszystkim rezultatem:

- 1) zaliczenia do kapitału zakładowego i zapasowego środków pochodzących z przeprowadzonych w listopadzie 2016 r. emisji akcji własnych serii W i Z (o wartości 44,7 mln zł);
- 2) wzrostu kapitału z aktualizacji wyceny (o 35,1 mln zł), w efekcie poprawy wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, w tym głównie Obligacji Skarbu Państwa.

Zysk netto Banku BPS S.A. za 2016 r. w kwocie 22,1 mln zł, zgodnie z Uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 20 czerwca 2017 r., w całości przeznaczony został na zasilenie kapitału zapasowego Banku.

10.3. Rachunek zysków i strat

Bank BPS S.A. po I półroczu 2017 r. wygenerował wynik finansowy brutto w wysokości 12,0 mln zł oraz netto w kwocie 8,8 mln zł. Wyniki te były niższe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku, z uwagi na otrzymanie przez Bank w czerwcu 2016 r. przychodu związanego z rozliczeniem transakcji przejęcia Visa Europe przez Visa Inc. w wysokości 131,3 mln zł. Bez uwzględnienia powyższego przychodu wynik finansowy brutto był korzystniejszy od uzyskanego w roku poprzednim o 22,7 mln zł.

Tabela 15. Wybrane elementy rachunku zysków i strat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2016 – 30.06.2016	01.01.2017 – 30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 30.06.2016	Dynamika 30.06.2017/ 30.06.2016
Wynik z tytułu odsetek	112 186	119 799	7 613	106,8%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	26 209	24 749	-1 460	94,4%
Przychody z tytułu dywidend	720	643	-77	89,3%
Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany	141 900	14 726	-127 174	10,4%
Wynik na działalności podstawowej	281 015	159 917	-121 098	56,9%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	4 188	3 122	-1 066	74,5%
Ogólne koszty administracyjne	115 763	115 319	-444	99,6%
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-48 846	-35 738	13 108	73,2%
Wynik finansowy brutto	120 594	11 982	-108 612	9,9%
Bieżący podatek dochodowy	-16 771	3 526	20 297	-
Odroczony podatek dochodowy	-9 446	-6 702	2 744	71,0%
Wynik finansowy netto	94 377	8 806	-85 571	9,3%

W I półroczu 2017 r. odnotowano lepszy niż przed rokiem wynik:

- 1) z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości (o 13,1 mln zł);
  - 2) z tytułu odsetek (o 7,6 mln zł);
- oraz niższe ogólne koszty administracyjne (o 0,4 mln zł).

Pogorszeniu natomiast uległ przede wszystkim wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany (o 127,2 mln zł), na skutek otrzymania w roku poprzednim ekwiwalentu finansowego z VISA.

Wynik z tytułu odsetek

W I półroczu 2017 r. wynik odsetkowy Banku wyniósł 119,8 mln zł i był wyższy od osiągniętego w analogicznym okresie ubiegłego roku o 7,6 mln zł, tj. o 6,8 %.

Tabela 16. Wynik z tytułu odsetek (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2016 – 30.06.2016	01.01.2017 – 30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 30.06.2016	Dynamika 30.06.2017/ 30.06.2016
Wynik z tytułu odsetek, z tego:	112 186	119 799	7 613	106,8%
przychody z tytułu odsetek	222 485	261 192	38 707	117,4%
koszty z tytułu odsetek	110 299	141 393	31 094	128,2%

Wzrost wyniku odsetkowego odnotowano głównie w przypadku dłużnych papierów wartościowych, co było efektem:

- zrealizowania wyższej niż w I półroczu 2016 r. marży odsetkowej (o 0,26 pp.), m.in. w rezultacie odmiennej struktury powyższych instrumentów. W bieżącym roku nastąpił wzrost udziału obligacji Skarbu Państwa o stosunkowo wysokiej rentowności kosztem mniej dochodowych bonów pieniężnych,
- zwiększenia średniego stanu tych papierów (o 2,9 mld zł).

Obniżenie marży odsetkowej nastąpiło natomiast w zakresie portfela kredytowego ogółem (o 0,42 pp.), co było m.in. konsekwencją zwiększenia udziału kredytów sektora instytucji rządowych i samorządowych, związanego z ekspansją Banku w 2016 r. na rynku kredytów JST. W wyniku tych działań nastąpił znaczący wzrost obliiga kredytowego w tym segmencie, jednakże spowodował spadek marży odsetkowej (w warunkach dużej konkurencji cenowej na przetargach, Bank proponował kredyty z marżą ok. 1 %). Wpłynęło to na obniżenie marży na całym portfelu kredytowym.

Wynik z tytułu prowizji

Wynik z tytułu prowizji wygenerowany w ciągu 6 miesięcy 2017 r. wyniósł 24,7 mln zł i w porównaniu do uzyskanego w tym samym okresie 2016 r. zmniejszył się o 1,5 mln zł.

Tabela 17. Wynik z tytułu prowizji i opłat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2016 – 30.06.2016	01.01.2017 – 30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 30.06.2016	Dynamika 30.06.2017/ 30.06.2016
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	26 209	24 749	-1 460	94,4%
z tytułu kredytów i pożyczek	8 818	7 637	-1 181	86,6%
z tytułu obsługi rachunków bankowych	3 026	3 037	11	100,4%
z tytułu rozliczeń pieniężnych	11 369	10 837	-532	95,3%
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	4 436	4 117	-319	92,8%
z tytułu administracji wierzytelnościami	-1 631	-1 153	478	70,7%
pozostałe	191	274	83	143,5%

Obniżenie wyniku z tytułu prowizji dotyczyło przede wszystkim:

- 1) kredytów i pożyczek (o 1,2 mln zł), na skutek niższych niż w analogicznym okresie ubiegłego roku przychodów z tytułu udzielenia kredytów oraz przychodów dotyczących pozostałych prowizji od kredytów i pożyczek (mniejsza akwizycja nowych kredytów);
- 2) rozliczeń pieniężnych (o 0,5 mln zł), w konsekwencji zmiany od 1 maja 2016 r. stawki za realizację przekazów w obrocie dewizowym (obniżenie opłaty za realizację przekazów SEPA).

Na poziomie korzystniejszym niż przed rokiem ukształtował się natomiast wynik z tytułu administracji wierzytelnościami (o 0,5 mln zł), co związane było z niższą kwotą prowizji zapłaconej Spółce Centrum Finansowe Banku BPS S.A. za administrowanie wierzytelnościami trudnymi (niższy poziom zrealizowanych przez nią odzysków).

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend wyniosły 0,6 mln zł, tj. ukształtowały się na poziomie zbliżonym do uzyskanych w I półroczu 2016 roku. Bank w bieżącym roku otrzymał jedynie dywidendę od KIR S.A w wysokości 643 tys. zł. Walne Zgromadzenie KIR zdecydowało, że 50 % wypracowanego w 2016 r. zysku zostanie przeznaczone na dywidendę, natomiast pozostałe 50 % na zasilenie kapitałów rezerwowych Spółki i w rezultacie na działalność inwestycyjną Spółki.

Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany

W I półroczu 2017 r. Bank zrealizował wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany na poziomie 14,7 mln zł, tj. niższym od uzyskanego przed rokiem o 127,2 mln zł. Obniżenie powyższego wyniku było spowodowane efektem bazy, tj. znaczącym wzrostem wyniku na instrumentach kapitałowych w czerwcu 2016 r. W ramach przejęcia Visa Europe przez Visa Inc., Bank jako jeden z beneficjentów transakcji otrzymał kwotę 22,3 mln EUR płatną w gotówce oraz 8 097 sztuk uprzywilejowanych akcji serii C Visa Inc. Ponadto, na dzień rozliczenia transakcji Bank ujął w przychodach z operacji finansowych jako bieżącą wartość należności z tytułu odroczonej płatności kwotę 1,8 mln EUR.

Bez uwzględnienia przychodu zaewidencjonowanego w wyniku na instrumentach kapitałowych (w wysokości 131,3 mln zł), wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany w I półroczu 2017 r. ukształtował się na poziomie korzystniejszym od wygenerowanego w tym samym

okresie 2016 r. o 4,1 mln zł. Było to rezultatem uzyskania korzystniejszego wyniku z operacji dłużnymi papierami wartościowymi w segmencie obligacji Skarbu Państwa. Bank na początku bieżącego roku wykorzystał niski poziom cen do zakupów obligacji stało-kuponowych, po czym w kolejnych miesiącach, wykorzystując wzmożony popyt na powyższe instrumenty na rynku oraz wzrost ich wyceny związany z łagodną polityką monetarną kluczowych banków centralnych i NBP, jak również spadkiem ryzyka związanego z inwestowaniem w polskie aktywa, dokonywał ich sprzedaży realizując na nich znaczący zysk.

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej

Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto wygenerowane w I półroczu 2017 roku wyniosły 3,1 mln zł i były niższe od wielkości uzyskanej w analogicznym okresie roku ubiegłego o 1,1 mln zł, tj. o 25,5 %.

Tabela 18. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2016 – 30.06.2016	01.01.2017 – 30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 30.06.2016	Dynamika 30.06.2017/ 30.06.2016
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto, z tego:	4 188	3 122	-1 066	74,5%
z tytułu sprzedaży i zakupu towarów i usług	705	-81	-786	-
z tytułu sprzedaży i likwidacji aktywów trwałych	1 534	1 473	-61	96,0%
z tytułu odzyskanych należności i kosztów ich windykacji	1 019	759	-260	74,5%
z pozostałych tytułów	930	971	41	104,4%

Obniżenie wyniku z pozostałej działalności operacyjnej odnotowano przede wszystkim w obszarze dotyczącym:

- 1) sprzedaży i zakupu towarów i usług (o 0,8 mln zł), co było głównie związane z poniesieniem wyższych niż przed rokiem kosztów w powyższym zakresie;
- 2) odzyskanych należności i kosztów ich windykacji (o 0,3 mln zł), z uwagi na większe niż w I półroczu 2016 r. koszty opłat sądowych ponoszonych przez Bank w związku z likwidacją Bankowego Tytułu Egzekucyjnego.

Ogólne koszty administracyjne

W I połowie 2017 r. ogólne koszty administracyjne wyniosły 115,3 mln zł, tj. ukształtowały się na poziomie niższym od odnotowanego w tym samym okresie 2016 r. o 0,4 mln zł.

Tabela 19. Ogólne koszty administracyjne (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2016 – 30.06.2016	01.01.2017 – 30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 30.06.2016	Dynamika 30.06.2017/ 30.06.2016
Ogólne koszty administracyjne, z tego:	115 763	115 319	-444	99,6%
Koszty świadczeń pracowniczych	45 731	44 356	-1 375	97,0%
Koszty rzeczowe	41 269	41 330	61	100,1%
Pozostałe koszty administracyjne, w tym:	14 949	15 575	626	104,2%
- związane z BFG	3 534	12 050	8 516	341,0%
- związane ze Spółdzielnią Systemu Ochrony Zrzeszenia	9 717	2 150	-7 567	22,1%
Amortyzacja	13 814	14 058	244	101,8%

W ciągu 6 miesięcy 2017 r. wygenerowano niższe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku koszty świadczeń pracowniczych (o 1,4 mln zł), co związane było z niższym niż przed rokiem poziomem zatrudnienia w Banku.

W związku z przeprowadzonymi działaniami optymalizującymi w sieci sprzedaży (m.in. likwidacja nierentownych placówek, centralizacja wybranych procesów) oraz migracją części pracowników do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, stan zatrudnienia na dzień 30.06.2017 roku ukształtował się na poziomie 1 039 etatów, tj. niższym niż w analogicznym okresie 2016 r. o 35 etatów. W efekcie, odnotowano korzystniejszy niż w roku poprzednim poziom kosztów wynagrodzeń zasadniczych oraz składek na ubezpieczenia społeczne.

W I półroczu 2017 r. zmianie uległa struktura wydatków ponoszonych przez Bank na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego oraz Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Było to związane z przyjęciem w dniu 10 czerwca 2016 r. Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, określającej m.in. zasady funkcjonowania obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów. Ustawa zmieniła dotychczasowe zasady naliczania i wnoszenia składek na fundusz gwarancyjny banków, fundusz przymusowej restrukturyzacji oraz – pośrednio – składek wnoszonych do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. W efekcie, łączny koszt opłat na rzecz BFG i SSOZ po 6 miesiącach 2017 r. wyniósł 14,2 mln zł i był o 0,9 mln zł wyższy niż w analogicznym okresie 2016 r.

Wzrost kosztów amortyzacji (o 0,2 mln zł), był wynikiem zwiększenia odpisów amortyzacyjnych na wartości niematerialne, w tym głównie dotyczących licencji, w efekcie rozliczenia zakończonych pod koniec 2016 r. projektów informatycznych.

Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

W I półroczu 2017 r. wynik z odpisów z tytułu utraty wartości aktywów wyniósł minus 35,7 mln zł i był korzystniejszy niż w analogicznym okresie 2016 r. o 13,1 mln zł. Obniżenie poziomu odpisów nastąpiło przede wszystkim z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom (o 23,3 mln zł). Było to m.in. związane z prowadzeniem przez Bank szeregu działań mających na celu zwiększenie efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym oraz restrukturyzacyjno-windykacyjnych.

Tabela 20. Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2016 – 30.06.2016	01.01.2017 – 30.06.2017	Zmiana 30.06.2017- 30.06.2016	Dynamika 30.06.2017/ 30.06.2016
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe, z tego:	-48 846	-35 738	13 108	73,2%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i bankom	-43 438	-20 166	23 272	46,4%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-3 330	-4 914	-1 584	147,6%
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-387	-385	2	99,5%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	-2 977	-9 430	-6 453	316,8%
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	1 284	-405	-1689	-
Pozostałe	2	-438	-440	-

10.4. Adekwatność kapitałowa

W pierwszej połowie 2017 r. funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem w Banku opierało się na poniższych regulacjach zewnętrznych:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Rozporządzenie CRR);
- 2) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;
- 3) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (z póź. zm.);
- 4) Uchwała KNF Nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku (do dnia 1 maja 2017 r.);
- 5) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (od dnia 1 maja 2017 r.).

W Banku istnieje udokumentowany proces zarządzania adekwatnością kapitałową i monitorowania kapitału, funkcjonujący na podstawie „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Banku BPS S.A.” oraz „Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPS S.A.”.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje pomiar, monitorowanie, raportowanie, limitowanie i kontrolę adekwatności kapitałowej, efektywną alokację kapitału oraz procedury awaryjne. Podstawową miarą stosowaną do pomiaru adekwatności kapitałowej są współczynniki kapitałowe.

Fundusze własne dla potrzeb wyliczenia adekwatności kapitałowej obliczane są w oparciu o postanowienia Rozporządzenia CRR oraz Ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Tabela 21. Adekwatność kapitałowa Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	30.06.2017	Zmiana	Dynamika
			30.06.2017- 31.12.2016	30.06.2017/ 31.12.2016
Kapitał Tier I	556 990	684 164	127 174	122,8%
Kapitał Tier II	351 476	322 391	-29 085	91,7%
Fundusze własne ogółem	908 466	1 006 555	98 089	110,8%
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, z tego:	8 504 836	8 560 839	56 003	100,7%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka kredytowego	7 794 292	7 872 785	78 493	101,0%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka operacyjnego	701 617	650 145	-51 472	92,7%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka rynkowego	8 192	37 176	28 984	453,8%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tyt. korekty wyceny kredyt. (CVA)	735	733	-2	99,7%
Współczynnik kapitału Tier I	6,5%	8,0%	1,5 pp.	-
Łączny współczynnik kapitałowy	10,7%	11,8%	1,1 pp.	-

Według stanu na 30.06.2017 r. fundusze własne Banku ukształtowały się na poziomie 1 006,6 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2016 r. zwiększyły się o 98,1 mln zł, tj. o 10,8 %. Było to głównie rezultatem:

- 1) zaliczenia w styczniu 2017 roku do kapitału podstawowego Tier I Banku środków pochodzących z przeprowadzonej w listopadzie ub.r. emisji akcji własnych serii W i Z o wartości 44,7 mln zł (44,0 mln zł po odliczeniu kosztów emisji);
- 2) poprawy wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży o 34,3 mln zł;
- 3) zaliczenia do kapitału rezerwowego zysku netto za 2016 r. w kwocie 22,1 mln zł.

Przy wyliczaniu kwot ekspozycji na ryzyko, Bank w zakresie ryzyka kredytowego stosuje metodę standardową (SA), w zakresie ryzyka operacyjnego metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach), a w obszarze ryzyka rynkowego oraz ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej metody standardowe zgodnie z wymogami regulacyjnymi określonymi w Rozporządzeniu CRR.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko wyniosła 8 560,8 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej na koniec 2016 r. była wyższa o 56,0 mln zł, w tym kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe o 78,5 mln zł oraz rynkowe o 29,0 mln zł. Jednocześnie na niższym poziomie ukształtowała się kwota ekspozycji z tytułu ryzyka operacyjnego oraz z tytułu korekty wyceny kredytowej łącznie o 51,5 mln zł.

Łączny współczynnik kapitałowy wyniósł 11,8 % i w porównaniu do wielkości uzyskanej na 31.12.2016 r. zwiększył się o 1,1 pp., natomiast współczynnik kapitału Tier I wyniósł 8,0 %, tj. był wyższy od odnotowanego na koniec ubiegłego roku o 1,5 pp.

Bank wyznacza kapitał wewnętrzny zgodnie z Uchwałą Nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 roku (do dnia 1 maja 2017 r.) oraz Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (od dnia 1 maja 2017 r.), w oparciu o wewnętrzną Instrukcję funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP). Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka. Na dzień 30 czerwca 2017 roku kapitał wewnętrzny alokowany został na następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, operacyjne, rynkowe, CVA, stopy procentowej, braku zgodności, wyniku finansowego oraz inwestycji w podmioty zależne i współzależne. Łączna kwota kapitału wewnętrznego oszacowana została na poziomie 768,0 mln zł, a relacja kapitału wewnętrznego do funduszy własnych wyniosła 76,3 %.

XI. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE

11.1. Dane identyfikacyjne Banku

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A., jest spółką akcyjną działającą na podstawie Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, Prawa bankowego oraz Kodeksu spółek handlowych, z siedzibą w Warszawie przy ul. Grzybowskiej 81, 00-844 Warszawa. Zarejestrowany jest w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy, pod numerem KRS 0000069229, Regon 930603359, NIP 896-00-01-959, kapitał zakładowy i wpłacony wynosi 417 246 732,00 złotych.

11.2. Akcjonariat

Na 30 czerwca 2017 roku kapitał zakładowy Banku BPS S.A. składał się z 417 246 732 szt. akcji o wartości nominalnej 1 zł każda.

Tabela 22. Kapitał zakładowy Banku BPS S.A. na 30.06.2017 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Kwota (zł)
A	2 000 000	2 000 000
B	12 000 000	12 000 000
C	4 000 000	4 000 000
D	2 000 000	2 000 000
E	1 865 000	1 865 000
F	1 517 700	1 517 700
H	74 864 077	74 864 077
I	35 000 000	35 000 000
J	66 623 388	66 623 388
K	115 461 039	115 461 039
L	14 708 211	14 708 211
M	24 000 000	24 000 000
N	57 127	57 127
O	12 022 169	12 022 169
P	15 000	15 000
R	2 277 523	2 277 523
S	12 000 000	12 000 000
T	18 936 457	18 936 457
W	13 899 041	13 899 041
Z	4 000 000	4 000 000
Ogółem	417 246 732	417 246 732

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, posiadając łącznie 83,42 % akcji, w tym banki zrzeszone 80,49 %.

Tabela 23. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 30.06.2017 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze:	348 068 125	83,42%
- Banki Spółdzielcze Zrzeszone	335 852 503	80,49%
- Banki Spółdzielcze Niezrzeszone	1 344 431	0,32%
- Banki Spółdzielcze Współpracujące	10 871 191	2,61%
Inne Banki Polskie	11 452 898	2,74%
Banki Zagraniczne	4 217 815	1,01%
Pozostali akcjonariusze:	52 900 106	12,68%
- osoby fizyczne	1 406 970	0,34%
- pozostali	51 493 136	12,34%
Bank BPS S.A.	607 788	0,15%
Razem	417 246 732	100,00%

W styczniu 2017 roku wydane zostało postanowienie Krajowego Rejestru Sądowego o wpisie do Rejestru Przedsiębiorców podwyższenia kapitału zakładowego Banku wynikającego z przeprowadzonych w listopadzie 2016 roku emisji akcji serii W i Z. W związku z powyższym, w 2017 roku kapitał zakładowy Banku został

podwyższony o łączną kwotę 17 899 041,00 zł, tj. do kwoty 417 246 732,00 zł. Wyżej wymienione emisje akcji zostały przeprowadzone zgodnie z Uchwałą Nr 03/2015 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku w granicach kapitału docelowego, z możliwością pozbawienia Akcjonariuszy przez Zarząd, za zgodą Rady Nadzorczej, w całości prawa poboru akcji, ustalania ceny emisyjnej, zmiany Statutu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. i upoważnienia Rady Nadzorczej do ustalenia jednolitego tekstu zmienionego Statutu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.

W 2017 roku kapitał zakładowy Banku kształtował się następująco:

31.12.2016 r.	399 347 691,00 zł	
09.01.2017 r.	413 246 732,00 zł	Rejestracja 13 899 041 szt. akcji Banku serii W o wartości nominalnej 1 zł i cenie emisyjnej 2,5 zł za akcję
10.01.2017 r.	417 246 732,00 zł	Rejestracja 4 000 000 szt. akcji Banku serii Z o wartości nominalnej 1 zł i cenie emisyjnej 2,5 zł za akcję
30.06.2017 r.	417 246 732,00 zł	

W dniu 21 lutego br. uprawomocniło się postanowienie Krajowego Rejestru Sądowego dotyczące rejestracji Statutu Banku, którego zmiana polegała na wykreśleniu uprzywilejowania w stosunku do akcji Banku serii od A do F. Decyzja w tym zakresie została podjęta przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku BPS S.A. w dniu 7 grudnia 2016 r.

Według stanu na 30 czerwca 2017 roku Bank posiadał 607 788 sztuk akcji własnych o wartości 2 127 258,00 zł. Akcje własne - 1 134 268 sztuk - zostały nabyte przez Bank w 2012 roku (na mocy uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 czerwca 2012 roku, w ramach utworzonego kapitału rezerwowego na nabycie akcji własnych), a w IV kwartale 2015 roku część z nich, tj. 526 480 sztuk - została zbyta za zgodą Rady Nadzorczej na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych. Ponadto, w związku z faktem, iż w dniu 27 czerwca 2017 r. upływał termin umożliwiający Bankowi nabywanie akcji własnych, Zarząd Banku zwrócił się do Akcjonariuszy Banku z wnioskiem, o wyrażenie zgody na przeniesienie z kapitału rezerwowego utworzonego na nabycie akcji własnych Banku, niewykorzystanych środków do kapitału zapasowego utworzonego z zysku z lat ubiegłych. W dniu 20 czerwca br. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Uchwałą nr 10/2017 postanowiło przenieść niewykorzystane środki w wysokości 1 020 137,15 zł z kapitału rezerwowego, utworzonego na nabycie akcji własnych Banku, do kapitału zapasowego utworzonego z zysku z lat ubiegłych.

Informacja o stanie posiadania akcji Banku BPS S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące

Według stanu na 30.06.2017 r. osoby zarządzające i nadzorujące w Banku BPS S.A. posiadały 2 000 sztuk akcji.

Tabela 24. Liczba akcji w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących (w szt.)

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja	Liczba akcji według stanu na 30.06.2017 r.	Zmiana w ciągu I półrocza 2017 r.
Roman Marian Domański	Sekretarz Rady Nadzorczej	2 000 sztuk	-

Na koniec 2016 roku poza ww. Akcjonariuszem/Członkiem Rady Nadzorczej akcje Banku posiadała również Pani Hanna Barbara Ruszczyńska, która pełniła funkcję Członka Rady Nadzorczej do dnia 20 czerwca 2017 roku.

11.3. Władze Banku

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Walnego Zgromadzenia, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Banku i regulaminu działania Zarządu Banku. Ponadto, działając w ramach określonych przepisami prawa uprawnień i kompetencji, Rada Nadzorcza realizuje swoje zadania dokonując analizy sytuacji: ekonomiczno-finansowej Banku, kapitałowej, bieżącej działalności Banku – w tym spraw związanych z oceną systemu zarządzania, analizy i oceny działalności audytu i kontroli wewnętrznej, zgodności procedur oraz rzetelności sprawozdawczości zewnętrznej i wewnętrznej Banku. Walne Zgromadzenie Banku wybiera Członków Rady Nadzorczej spośród osób reprezentujących akcjonariuszy, z zastrzeżeniem, że dwaj niezależni członkowie Rady (spełniający kryterium odpowiedniości i niezależności, ustalone w procedurze dokonywania ocen odpowiedniości i niezależności kandydatów na członków Rady Nadzorczej, a także ocen Rady Nadzorczej oraz jej członków w trakcie kadencji) nie mogą być akcjonariuszami lub ich pełnomocnikami uprawnionymi do wykonywania głosu na Walnym Zgromadzeniu Banku.

Zmiany w składzie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku w I półroczu 2017 roku

W pierwszym półroczu 2017 roku, w związku z upływem kadencji Zarządu Banku obejmującej lata 2014-2017, a także Rady Nadzorczej obejmującej lata 2013-2017, nastąpiło powołanie ww. organów Banku.

Zarząd Banku BPS S.A.

W dniu 26 kwietnia br. Rada Nadzorcza, powołała Zarząd Banku na okres kolejnej kadencji obejmującej lata 2017- 2020. Do składu Zarządu wybrano ponownie:

- Pana Zdzisława Wojciecha Kupczyka na stanowisko Prezesa Zarządu Banku,
- Pana Artura Jakuba Adamczyka na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku, któremu powierzono nadzór nad zarządzaniem ryzykiem w Banku,
- Pana Piotra Chrzanowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
- Pana Dariusza Artura Olkiewicza na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku.

Uchwały w sprawie powołania poszczególnych członków Zarządu zostały podjęte przez Radę, z mocą obowiązującą od chwili zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie sprawozdania finansowego Banku za 2016 rok, tj. od dnia 20 czerwca 2017 roku.

Powołanie Zarządu Banku zostało poprzedzone przeprowadzeniem oraz zatwierdzeniem indywidualnych uprzednich ocen odpowiedniości kandydatów na członków Zarządu Banku kolejnej kadencji, a także uzyskaniem pozytywnej opinii Rady Zrzeszenia.

Tabela 25. Skład osobowy Zarządu Banku BPS S.A. na dzień 30 czerwca 2017 r.

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja
Zdzisław Wojciech Kupczyk	Prezes Zarządu
Artur Jakub Adamczyk	Wiceprezes Zarządu
Piotr Chrzanowski	Wiceprezes Zarządu
Dariusz Artur Olkiewicz	Wiceprezes Zarządu

Rada Nadzorcza Banku BPS S.A.

W dniu 20 czerwca 2017 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku, podczas którego dokonano wyboru Rady Nadzorczej na kadencję obejmującą lata 2017-2021. Wybór członków Rady Nadzorczej został poprzedzony zbadaniem ich odpowiedniości i niezależności. Zgodnie z oceną zatwierdzoną przez Walne Zgromadzenie, wszyscy kandydaci na członków Rady Nadzorczej spełnili wymagane kryterium odpowiedniości, dwóch kandydatów spełniło dodatkowo wymagane kryterium niezależności.

Tabela 26. Skład osobowy Rady Nadzorczej Banku BPS S.A.

31.12.2016 r.		30.06.2017 r.	
Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Adam Jan Dudek	Przewodniczący RN	Adam Jan Dudek	Przewodniczący RN
Roman Hryniewicz	Wiceprzewodniczący RN	Roman Hryniewicz	Wiceprzewodniczący RN
Roman Marian Domański	Sekretarz RN	Roman Marian Domański	Sekretarz RN
Zbigniew Bodzioch	Członek Rady Nadzorczej	Zbigniew Bodzioch	Członek Rady Nadzorczej
Józef Błażej Czysz	Członek Rady Nadzorczej	Józef Błażej Czysz	Członek Rady Nadzorczej
Dariusz Jasiński	Członek Rady Nadzorczej	Dariusz Jasiński	Członek Rady Nadzorczej
Sławomir Krzysztof Juszczyk	Członek Rady Nadzorczej	Sławomir Krzysztof Juszczyk	Członek Rady Nadzorczej
Paweł Antoni Kapel	Członek Rady Nadzorczej	Krzysztof Kajko	Członek Rady Nadzorczej
Witold Marcin Morawski	Członek Rady Nadzorczej	Paweł Antoni Kapel	Członek Rady Nadzorczej
Barbara Marta Pasierb	Członek Rady Nadzorczej	Jowita Martyniak-Lech	Członek Rady Nadzorczej
Piotr Janusz Piasecki	Członek Rady Nadzorczej	Witold Morawski	Członek Rady Nadzorczej
Andrzej Zdzisław Pawlik	Członek Rady Nadzorczej	Barbara Pasierb	Członek Rady Nadzorczej
Hanna Barbara Ruszczyńska	Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Pawlik	Członek Rady Nadzorczej
Czesław Swacha	Członek Rady Nadzorczej	Piotr Janusz Piasecki	Członek Rady Nadzorczej
Tadeusz Tur	Członek Rady Nadzorczej	Czesław Swacha	Członek Rady Nadzorczej
Zdzisław Wojdak	Członek Rady Nadzorczej	Tadeusz Tur	Członek Rady Nadzorczej
Jerzy Woźniczko	Członek Rady Nadzorczej	Zdzisław Wojdak	Członek Rady Nadzorczej

11.4. Zasady Ładu Korporacyjnego

Decyzją Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 2 grudnia 2014 roku oraz Rady Nadzorczej, Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. przyjął Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 22 lipca 2014 roku, które obowiązują w Banku od 1 stycznia 2015 roku. Zasady Ładu Korporacyjnego są zbiorem zasad określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne instytucji nadzorowanych, w tym relacje z udziałowcami i klientami, ich organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania. Stanowią istotny dokument programowy w strategicznej polityce korporacyjnej Banku, który kształtuje odpowiednie modele postępowania.

Zarząd Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., wykonując Uchwałę Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, zaimplementował Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego z dnia 22 lipca 2014 roku, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej ze skali, charakteru i specyfiki działania Banku. W wyniku przeglądu stosowania Zasad Ładu Korporacyjnego, przeprowadzonego w 2017 roku, Zarząd Banku zidentyfikował przepisy, które nie są stosowane w Banku. Zgodnie z wymogami wynikającymi z Uchwały NWZ, odstępstwa te uzyskały w dniu 26 kwietnia 2017 roku akceptację Rady Nadzorczej, w związku z czym Zarząd informuje, że w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. nie stosuje się następujących przepisów Zasad Ładu Korporacyjnego:

- 1) § 8 ust.4 w brzmieniu: „Instytucja nadzorowana, gdy jest to uzasadnione liczbą udziałowców, powinna dążyć do ułatwiania udziału wszystkim udziałowcom w zgromadzeniu organu stanowiącego instytucji nadzorowanej, między innymi poprzez zapewnienie możliwości elektronicznego aktywnego udziału w posiedzeniach organu stanowiącego.”

Uzasadnienie niestosowania: Spełnienie zasady dotyczącej umożliwienia wszystkim akcjonariuszom elektronicznego udziału w posiedzeniach organu stanowiącego, w ocenie Banku niesie za sobą zagrożenie natury organizacyjno-technicznej oraz prawnej, co może wpłynąć na efektywne, sprawne i zgodne z odpowiednimi regulacjami przeprowadzenie Walnego Zgromadzenia. Należy zauważyć, że wszystkie akcje Banku BPS S.A. są imienne, a zawiadomienia o terminie Walnego Zgromadzenia wysyłane są za pomocą listów poleconych, co najmniej 14 dni przed jego zwołaniem. Każdy akcjonariusz ma więc możliwość osobistego uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu. Ponadto, realizacja przedmiotowej zasady wymagałaby zapewnienia stosownej infrastruktury technicznej oraz oprogramowania służącego zapewnieniu bezpiecznego głosowania wszystkim akcjonariuszom, co w ocenie Banku jest zbyt kosztowne. Powyższe uzasadnia rezygnację z organizacji posiedzeń organu stanowiącego poprzez zdalny, elektroniczny udział akcjonariuszy;

- 2) § 11 ust.3, § 49 ust.4, § 52 ust. 2, § 53, § 54, § 55, § 56, § 57.

Uzasadnienie niestosowania: Powyższe przepisy nie dotyczą Banku BPS S.A. gdyż m.in.: odnoszą się do sytuacji niefunkcjonowania w instytucji nadzorowanej komórki audytu wewnętrznego oraz zgodności, które zostały w Banku BPS S.A. powołane, a także regulują kwestie związane z zarządzaniem aktywami na ryzyko klienta, których Bank nie oferuje.

Informacje dotyczące stosowania Zasad Ładu Korporacyjnego w Banku BPS S.A. dostępne są na stronie internetowej www.bankbps.pl

11.5. Pozostałe informacje

Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości realizacji wcześniej publikowanych prognoz

Bank BPS S.A. nie publikował prognozy wyników finansowych na rok 2017.

Transakcje z podmiotami powiązаныmi

W I półroczu 2017 roku Bank i jednostki zależne nie zawarły z podmiotami powiązаныmi istotnych transakcji na warunkach innych niż rynkowe, a o wszelkich istotnych wydarzeniach informowano w raportach bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych.

Informacje o udzieleniu przez Bank lub podmioty zależne poręczeń kredytu lub gwarancji

W I półroczu 2017 roku Bank i jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzieliły gwarancji jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10 % kapitałów własnych Banku.

Informacje o toczących się postępowaniach

W I półroczu 2017 r. Bank nie prowadził postępowania przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, których wartość stanowiła co najmniej 10 % kapitałów własnych Banku.

Wystawione tytuły egzekucyjne

Zmiana ustawy Prawo bankowe uchyliła (od 27 listopada 2015 roku) uprawnienia banków do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych. Innych tytułów egzekucyjnych Bank nie wystawia.

Zasady przyjęte przy sporządzeniu sprawozdania

Opis zasad przyjętych przy sporządzaniu sprawozdania znajduje się w nocie 2 do Skróconych śródrocznych danych finansowych Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2017 roku.

XII. PERSPEKTYWY ROZWOJU I PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

Podstawowym wyzwaniem stojącym przed Bankiem w kolejnych okresach jest konsekwentna i skuteczna realizacja celów przyjętych w Programie postępowania naprawczego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. na lata 2014-2019 oraz Planie finansowym na 2017 r., warunkujących dalsze kierunki funkcjonowania Banku.

Planowane na najbliższy okres działania ukierunkowane są przede wszystkim na zwiększenie wolumenu sprzedaży depozytów i kredytów komercyjnych, dalszy wzrost efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem restrukturyzacji i windykacji oraz realizację działań zmierzających do wzmocnienia kapitałowego i poprawy wskaźników adekwatności kapitałowej Banku.

W celu realizacji założeń planistycznych w zakresie polityki sprzedażowej, Bank intensyfikuje swoje działania w kierunku pozyskiwania i współpracy z klientami z segmentów zdefiniowanych w Strategii sprzedaży Banku BPS S.A. na lata 2016-2019, w tym w szczególności:

- 1) biznesowych klasy SME (z ang. small and medium enterprises, tj. małe i średnie przedsiębiorstwa);
- 2) Jednostek Samorządu Terytorialnego i spółek komunalnych;

- 3) indywidualnych zaliczanych do grupy klientów zamożnych i aspirujących do zamożnych.

W obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym działania Banku skoncentrowane są przede wszystkim na:

- 1) zwiększenie skuteczności monitoringu w celu wcześniejszej identyfikacji pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta i szybszego podejmowania działań o charakterze restrukturyzacyjnym;
- 2) kontynuację oraz zwiększenie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji;
- 3) dalsze ograniczanie ryzyka koncentracji poprzez zmniejszenie wartości jednostkowych ekspozycji oraz większą dywersyfikację ryzyka kredytowego na poziomie portfela kredytowego;
- 4) ograniczanie ryzyka rezydualnego poprzez skuteczną weryfikację wartości przyjmowanych przez Bank zabezpieczeń.

Istotne znaczenie dla poprawy funkcjonowania Banku w najbliższym czasie mają działania zmierzające do poprawy parametrów kapitałowych, takich jak m.in. współczynniki kapitałowe oraz relacja kapitału wewnętrznego do kapitału dostępnego na pokrycie ryzyka. Dotychczas przeprowadzone wzmocnienie kapitałowe wpłynęło na poprawę stabilności finansowej Banku oraz zapewniło odpowiedni bufor bezpieczeństwa niezbędny do dalszego bezpiecznego funkcjonowania, niemniej Bank będzie kontynuował program restrukturyzacji w obszarze adekwatności kapitałowej.

XIII. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU BPS S.A.

Zarząd Banku BPS S.A. oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy:

- 1) Skrócone śródroczne jednostkowe dane finansowe Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2017 roku i dane porównywalne, sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Banku BPS S.A.;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku BPS S.A. za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30.06.2017 r. zawiera prawdziwy obraz osiągnięć oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku BPS S.A. (w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka).

Podpisy Członków Zarządu Banku BPS S.A.

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	Podpis
<i>Zdzisław Kupczyk</i>	<i>Prezes Zarządu</i>	
<i>Artur Adamczyk</i>	<i>Wiceprezes Zarządu</i>	
<i>Piotr Chrzanowski</i>	<i>Wiceprezes Zarządu</i>	
<i>Dariusz Olkiewicz</i>	<i>Wiceprezes Zarządu</i>	

Warszawa, 19 września 2017 roku.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku BPS S.A. zawiera 43 ponumerowane strony.